

2022 - 2024

BESTANDSPLAN FOR HJORTEVILT ÅRDAL KOMMUNE

HJORTEVILT

Forvaltning av hjortevilt er eit felles ansvar uavhengig av vald og kommunegrenser.

Hjorteviltbestanden skal vere til nytte og glede for grunneigarar, jegerar og ålmenta. Plan og retta avskyting er vegen å gå for å fordela både fordelane og ulempene med hjorten.

ÅRDAL BESTANDSPLANOMRÅDE	TELEFON: Leiar: 97 09 38 31 E-POST: olav.bjorkum@gmail.com
BESTANDSPLAN 2022 -2024	DATO: 15.07.2022
FORFATTAR: Styret i Årdal Bestandsplanområde Planen er eit samrøystes forslag frå styret og godkjent på årsmøte i Årdal bestandsplanområde, 27.04.2022	Leiar: Olav Bjørkum Styremedlemer: Endre Offerdal, Jostein Holsæter, Jasmin Eminovic, Olav Bjørkum og Vidar Moen
SAMANDRAG: Plan er den tredje bestandsplan for hjort i Årdal kommune, gjennom historia. Den fyrste plan vart godkjent i 2016. Erfaringane er så langt udelt positive. Vi ser at vald ansvarleg og jegerar er lojale til planen og levera på måltal kvar år. Bestandsplan for hjortevilt i Årdal kommune gjeld for hjort, elg og rådyr og er gjeldande frå jakta 2022 t.o.m. jakta 2024 Bestandsplanområdet omfattar heile kommunen og inneheld 6 ulike driftsplanområder. Innanfor det enkelte bestandsplanområde er det delt i fleire vald To av driftsplanområda er storvald, der alle tidligare vald innanfor driftsplanområdet er slått saman til eit stort vald. Kap 3 er faktadel, hjort, som er grunnlaget for kommande planperioden. Plandelen som fortel om uttak og rammer og muligheter i kommande planperiode. Den siste er vedlegg som syner historisk registrering i dei ulike driftsplanområdene. Det er plandelen som treng godkjenning. Oppsummert frå førre planperiode syner at vi ser meir hjort pr jegerdag, vi set ny fellingsrekord og vi har klart å følgje plan i alle driftsplanområder slik at vi har nådd målsettinga for planperioden. Nytt i denne bestandsplanen er at vi reduserar arealet pr tildelt løyve med 10% i høve til sist plan. Det medfører at vi aukar tildelinga frå 268 til 296 dyr pr år. Vi aukar avskytingen på hodyr for å redusere bestanden iht krav frå bestemmande myndigheiter. Det vert lov å flytte eit bregrensa tal løyver mellom vald i innanfor bestandsplanområdet, dvs heile kommunen. Ordningen gjeld for dei fleste driftsplanområder. Tidlegare planar var dette kun lov å flytte mellom vald innanfor eige driftsplanområde. Det er fortsatt slik at vi må ta omsyn til CWD situasjon med årleg uttak av prøvar. I samband med auka uttak av hjort nær verket ser vi også ein auke i fluorskade på hjorten. Tiltak må gjerast både i forvaltning av hjort men og hjå den som forureinar. Plan for rådyr og elg er med i plan. Auken i bestanden av hjort, medfører utfordringar på beiteskader på innmark og tre. Vi registrerar også ein del plager med auka bestand av rådyr, spesielt i bustadfelt. Det vert derfor foreslått også å auke uttak av rådyr i planperioden. Bestanden av elg synes ikkje ta seg opp noko spesielt og uttak vert halde på same nivå som førre planperiode.	

Innhald

1.	Årdal bestandsplassområde for hjortevilt	3
1.1	Organisering, drift og økonomi	3
2.	BESTANDSPLOMOMRÅDE FOR HJORT, AVGRENSING OG STORLEIK	4
2.1	Områdedeling / gamle driftsplanområder	6
2.2	Rullering av planen	7
3.	HISTORIKK OG KUNNSKAPSGRUNNLAGET	7
3.1	Evalueringsplan for første planperiode (2019-2021)	7
3.2	Bestandsutvikling og status	8
3.3	Avskyting i planområdet på kjønns og aldersgrupper i % av samla jaktuttak	10
3.4	Sett hjort	15
3.5	Samanliknar med nabokommunar	20
3.6	Overvåkingsprogrammet for hjort i Sogn og Fjordane og Hordaland	22
3.7	Kvar vert hjorten skoten?	26
3.8	Irregulær avgang	27
3.9	Beiteskader	29
3.10	Status for bestandsutviklinga	31
3.11	Tiltak for å endre bestandsstatus:	33
1.	PLAN FOR 2022-2024 OG MÅLSETTINGAR	34
1.1	Hovudmål	34
1.2	Delmål:	35
2.	HANDLINGSDEL – AVSKYTINGSPLAN	36
2.1	Avskytingsplan	36
2.2	Fordeling av fellingskvote til valda	37
2.3	Overføring av fellingsløyve mellom vald, samjaktavtale.	38
2.4	Innsamling av kjeve til fluor og CWD prøvar	38
5.6	Jakttider	39
6	ELG, BESTANDSPLOMOMRÅDE	40
6.1	Målsetting	40
6.2	Elg og hjort i samme terreng	40
6.5	Forslag til avskytingsmodell på elg i Årdal kommune	46
7	RÅDYR, BESTANDSPLOMOMRÅDE	47

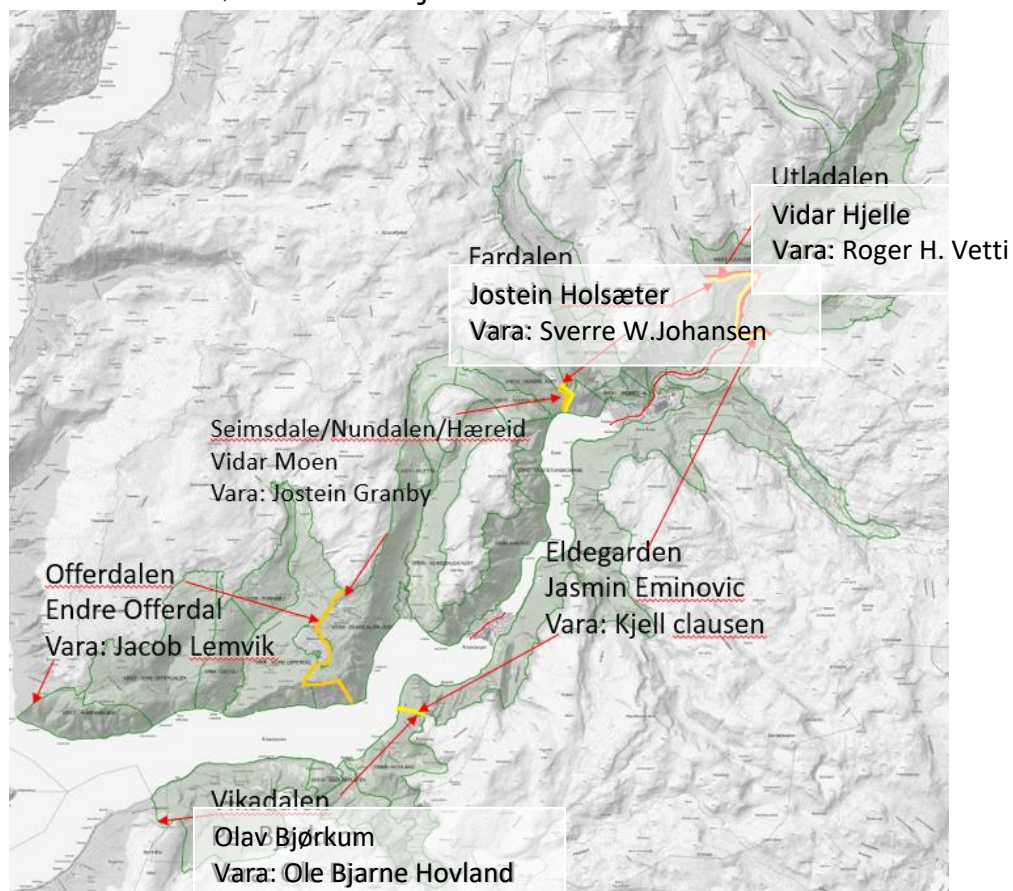
1. Årdal bestandsplassområde for hjortevilt

Årdal bestandsplanområde for hjortevilt er sett saman av representantar frå grunneigarar og jaktrettshavarar innanfor Årdal kommune, og har teke på seg jobben å utarbeide framlegg til bestandsplan for kommunen. Planen må godkjennast av årsmøtet i bestandsplanområdet, og i det politiske system i kommunen før den vert gjeldande. Planen tek føre seg heile kommunen og vil såleis kunne vere førande også for dei valda som vel å ikkje vere medlem i bestandsplanområdet.

1.1 Organisering, drift og økonomi

Bestandsplanområdet vert styrt etter vedtekter for bestandsplanområdet som vist i vedlegg. Det er valda i kommunen som kan vere medlemmer i Årdal Bestandsplanområde, det må ligge føre ein underskriven samarbeidsavtale mellom valdet og bestandsplanområdet. Valda vert representert gjennom valdsansvarleg.

Styret på 6 personar er samansett av ein representant frå kvart av driftsplanområda. Årsmøtet vel leiar jfr vedtektene.

Kart syner grenser mellom dei ulike driftsplanområder samt leiar og vara i dei ulike driftsplanområde pr 2021.

01 Offerdalen, 02 Seimsdalen/Nundalen/ Hæreid, 03 Fardalen, 04 Utladalen, 05 Eldegarden og 06 Vikadalen.

Styret driv planområdet etter vedtekter og vedtak fatta på årsmøte. Bestandsplanområdet kan engasjere eigen sekretær for den faglege oppfølging av planen, rapportering og eventuelle justeringar undervegs. Arbeid med dette skal konkretiserast i Bestandsplanområdets arbeidsplan og budsjett. Det vil og verte trong for arbeid knytt til informasjon, kompetanseheving og auka oppslutnad.

Kostnader til drift av bestandsplanområdet vert søkt dekkja gjennom det kommunale viltfondet. Årsmøtet vurderer evt trongen for kontingent frå kvart vald. Valda er sjølv ansvarlege for å krevje inn kontingent hjå sine jaktfelt. Andre inntekter kan vere oppdrag for viltforvaltninga og søknad om støtte frå andre kjelder. Det enkelte vald betalar sjølve inn fellingsavgifta til kommunen som no.

Årdal kommune er informert og involvert i arbeidet med bestandsplan. Kommunen har likevel sine mål i årlege tildelingsvedtak. Sist målsetting ifm tildelingen for 2021 var mål for felling av hjort, minimum 200 hjort pr år.

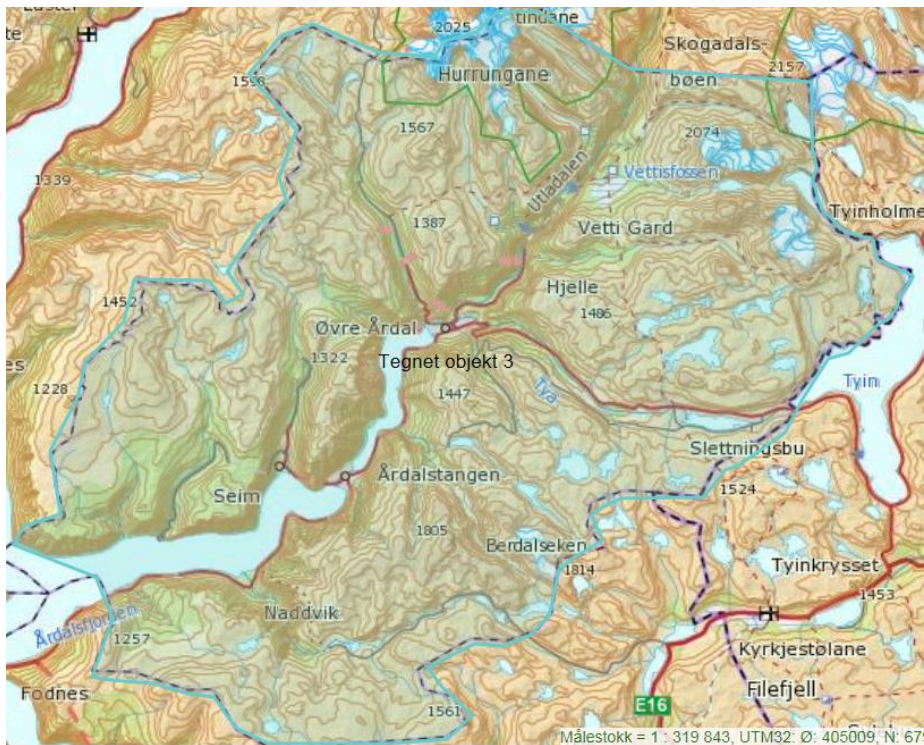
På grunn av for spreiding av CWD hos hjortevilt har kommunen føringar frå Mattilsynet og Miljødirektoratet om reduksjon i tettheit av hjortevilt i kommunar som grensar til eller er naboar til Nordfjella.

2.BESTANDSPLOMRADE FOR HJORT, AVGRENSING OG STORLEIK

Årdal ligg i skilje mellom aust og vest og har såleis ein blanding av vestlandsklima og austlandsklima.

Alt tilgjengeleg areal i kommunen er godkjent som vald innanfor bestandsplanområdet. På nordsida av området frå Lusterfjorden i vest til grensa med Luster i Utladalen i aust. På sørsida frå kommunegrensa til Lærdal i vest til grensa med Luster i Utladalen i aust, totalt 204201 da

Dette er ikkje ei ideell avgrensing eit bestandsplanområde i høve hjortebestanden då ein veit at delar av bestanden i kommunen har delar av årsleveområde sitt i nabokommunane Lærdal og Luster. Ein dela av føremålet med bestandsplanområder var at avgrensinga vert gjort av omsyn til hjorten sin bruk av området, og at andre omsyn vert sett til side. Dette er ein prosess som vil ta noko tid, fram til tida er moden for planlegging av bestand over kommunegrensene må ein få til eit samarbeid som utvekslar erfaringar og tek omsyn til kvarandre sine planar og mål.

Kart over Årdal bestandsplanområde

Både Luster og Lærdal har i større grad en Årdal deltatt i merkeprosjekt av hjort, Luster har i størst grad merka på nordsida og Lærdal i hovudsak på sørsida. Topografien gjer det naturleg for hjorten å trekke vidare i den retning merkinga er føretatt.

Merking av hjort i Årdal kommune

Hjort merka i Årdal syner at dei fleste som er merka held seg innanfor bestandsplanområdet. Vi har totalt merka 5 dyr der eit har vandra ut av bestandsplanområdet.

Merking av hjort i Lærdal kommune

Merkeprosjektet av dei tidlegare 30 merkte i Lærdal kommune viser at trekkdistansen til dyra ligger mellom 3,4km og 48,8km. Dette vil sei at 80% av hjorten held seg innafor bestandsplanområde til Lærdal, som gjer Lærdal eit godt grunnlag i å forvalte hjorten sjølv samanlikna med mange andre kommunar. Lærdal har eit unikt grunnlag med mange forsøksdyr, og har på vårparten 2020 merka ytterlegare 10 nye dyr. Kanskje ser ein her endringar, da føeringsforbode muligens kan ha ført til endringar i trekkmønsteret

Merking av hjort i Luster kommune

Hjortemerkeprosjektet syner trekk mellom Sogndal kommune og Luster kommune. Med sommarleveområde i dalane og vinterområde i lågare strøk. Ein har i rapporten skilt mellom to årsleveområde for hjorten. Luster kommune (frå Dalsdalen) og Sogndal kommune og resterande av kommunen som eit leveområde (Kart 2). I merkeprosjektet er det ikkje merka så mange dyr (14) i

Luster kommune. Ein har derfor ikkje fullverdig oversikt over årsleveområda.

Vegen vidare?

For Årdal vil det vere naturleg å samarbeide med Luster sørside som prøver å etablere bestandsplan for området som grensar til Årdal. Lærdal ser ut til å vere fornøyd med å halde bestandsplanleggingen innanfor eigen kommune.

Felles møte med nabokommunane om samarbeid vil vere nyttig for alle.

Det er total 20 godkjende hjortevald innafør planområdet i varierende storleik i 2022. Til grunn for utrekning av godkjent areal er areal berekna opp til 900 moh. Alle dei 20 valda innanfor områdeavgrensinga er tilslutta bestandsplanområdet.

Driftsplan område	Vald ID	Valdnavn	AREAL (daa)
01 OFFERDALEN	1424V00	Almenningen	5414
	1424V0004	Skogli	5160
	1424V0005	Fornabu	4751
	1424V0006	Indre Offerdal	12727
	1424V0027	Ytre Offerdalen	13763
02 SEIMSDALEN NUNDALEN HÆREID	1424V0008	Seimsdalen vest	16070
	1424V0009	Seimsdalen aust	8404
	1424V0011	Kletta	1843
	1424V0012	Nundal Vest	3002
	1424V0014	Nundal Aust	3484
	1424V0040	Hæreid	7881
	1424V0042	Øvstetunskorane	2827
03 FARDALEN	1424V0016	Fardalen storvald	21374
04 UTLADALEN	1424V0023	Avdalen	3411
	1424V0025	Vetti	19194
	1424V0026	Hjelle	7191
05 ELDEGARDEN	1424V0038	Eldegarden	37376
04 UTLADALEN	1424V0019	Mjølkeflaten	1144
	1424V0020	Natvik	20915
	1424V0032	Hovland	8270
		Totalt godkjent areal	204201

Tabell: Valdoversikt i dei ulike driftsplanområder innanfor Årdal Bestandsplanområde

2.1 Områdedeling / gamle driftsplanområder

Sidan 2004 er det blitt jobba med å etablere storvald med eigen bestandsplan. Det vart oppretta driftsplanområder som så skulle lage kvar sin bestandsplan. Dåtidias driftsplanområder er ikkje endra.

Det enkelte driftsplanområde er meir omtala i vedlegg til denne planen. Der vil ein finne historisk fellingsresultat og Sett hjort innanfor kvart driftsplanområde.

Det er ulike mål og utfordringar i dei ulike driftsplanområda, denne plan skal ta omsyn til dette og prøver gjennom forskjellig tildeling å ivareta dei utfordringane og måla dei enkelte områda har. Gjennom og i slutten av planperioden vil ein sjå om vi lykkast.

2.2 Rullering av planen

Planen skal ha ein årleg evaluering som skal leggjast fram på årsmøtet. Styret i bestandsplanområdet skal lage framlegg til ny plan i god tid før siste årsmøte i planperioden. Denne skal sendast ut på høyring til valda, før den vert handsama på årsmøte før endeleg godkjenning.

3. HISTORIKK OG KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Den grunneigarstyrte lokale hjorteforvaltninga skal vere kunnskapsbasert. Mål og tiltak må vere basert på best tilgjengeleg kunnskap til ein kvar tid. Årdal kommune har vore med på "Hordahjort prosjektet", der ein skulle sjå på hjortens områdebruk. "Sett hjort" har vore nytta i Årdal i nokre år, og har sidan 2013 hatt auka oppslutnad og kvalitet på innrapporteringa. Kunnskap om status er laga med grunnlag i sett hjort, fellingsdata, merkeprosjekt og lokalkunnskap. Beskrivelse av dei ulike områda ligg som vedlegg til planen.

Sidan det er ulike utfordringar og omsyn ifm hjorteviltet i dei ulike dalføre, har vi valt å bruke dei tidligare driftsplanområda som grenser for ulik handtering. Det er derfor viktig å sjå på historikken i dei ulike områda og kva påverknad dei ulike tiltak i dei ulike områda kan få slags konsekvensar for tilstøytande områder.

3.1 Evaluering av måla for førre planperiode (2019-2021)

Det er ein årleg evaluering av plan der resultat frå årets jakt vert lagt fram til jaktberettiga i bestandsplanområdet på årsmøte.

- Avskytinga syner at vi klarte å komme oss ned på 35% uttak av eldre dyr (produksjonsdyr)
- Sett kalv pr kolle er komen over målstreken sist planperiode.
- Sett hjort pr jegertime hadde ein svak oppgang i denne planperioden vs den førre. Det vart sett 0,35 hjort pr jegertime. Totalt antall jegertimar var i snitt 4273 timar pr år dei siste tre åra.
- Fellingsprosenten for Årdal var dei siste tre åra (2019-2021) 57, 82 og 86% Eit snitt på 75% i planperioden.

Fordelinga av kvoten på kjønn og alder vert som følgjer for bestandsplanområdet totalt:

- Minimum 65 % ungdyr og kalv (25-30% kalv) felt. **Resultat: 65%**
- Maksimum 35 % eldre dyr felt. **Resultat: 35%**
- Fordelinga mellom kjønn for alle årsklassar samla skal vere nøytral eller helst ha ei lita overvekt av hodyr. **Resultat 40% handyr og 60% hodyr**

- Det var viktig at fellingsresultatet etter avslutta planperiode avspegla avskytingsmodellen, sjølv om ein ikkje oppnår full fellingsprosent.

Når ein gjer opp fellingsresultatet for planperioden og ser på kva ein skulle felt i høve til det som avskytingsmodellen seier, så vart resultatet fylgjande:

	Tildelt	Hann >2	Ho >2	Han 1 1/2	Ho 1 1/2	Han kalv	Ho kalv	Felt
2019	268	26	33	12	27	32	24	154
2020	268	33	47	37	36	30	37	220
2021	268	31	51	25	46	35	42	230
Tildelt		121	161	121	161	121	121	804
Felt		90	131	74	109	97	103	604
Rest etter planperiode		31	30	47	52	24	18	200

Som ein ser av tabellen over så har vi ein rest på 200 dyr etter endt planperiode.

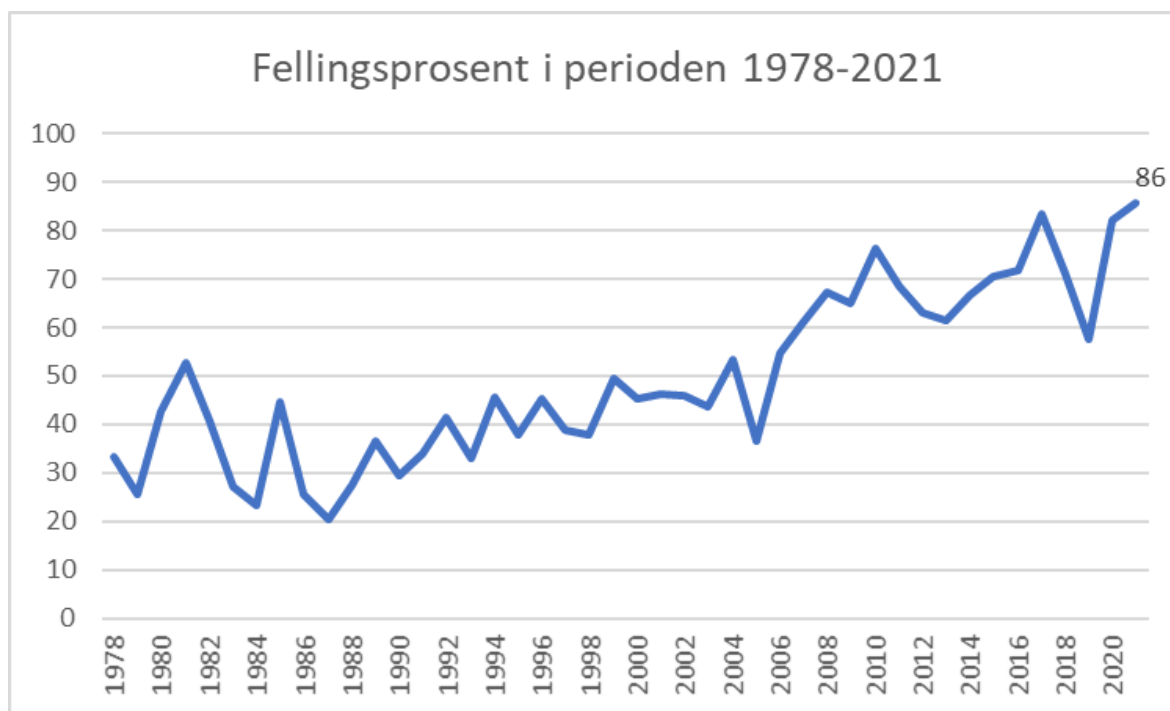
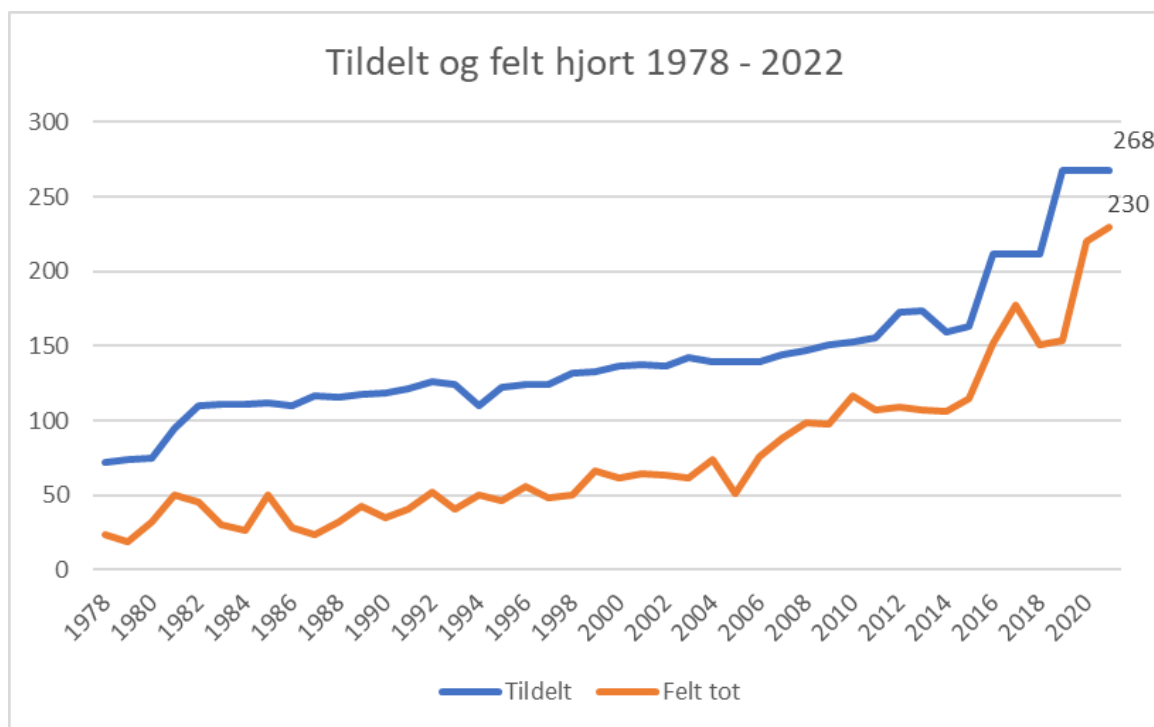
3.2 Bestandsutvikling og status

Grunnlaget for bestandsutvikling og status i bestanden finn vi fellingsdata, sett hjort, merkjeforsøk og lokalkunnskap. Sett hjort materialet er sårbart for feil og einskilde ekstremobservasjonar, og ein legg på generelt grunnlag til grunn at ein bør ha over 1000 N (Observasjonar) før ein kan trekke konklusjonar frå registreringa. Presisjonen vert betre med aukande tal observasjonar. For Årdal bestandsplanområde har bruken av Sett hjort tatt seg opp sidan 2013 og framover til 2021. Planområdet vil framleis arbeida for auka bruk av metoden.

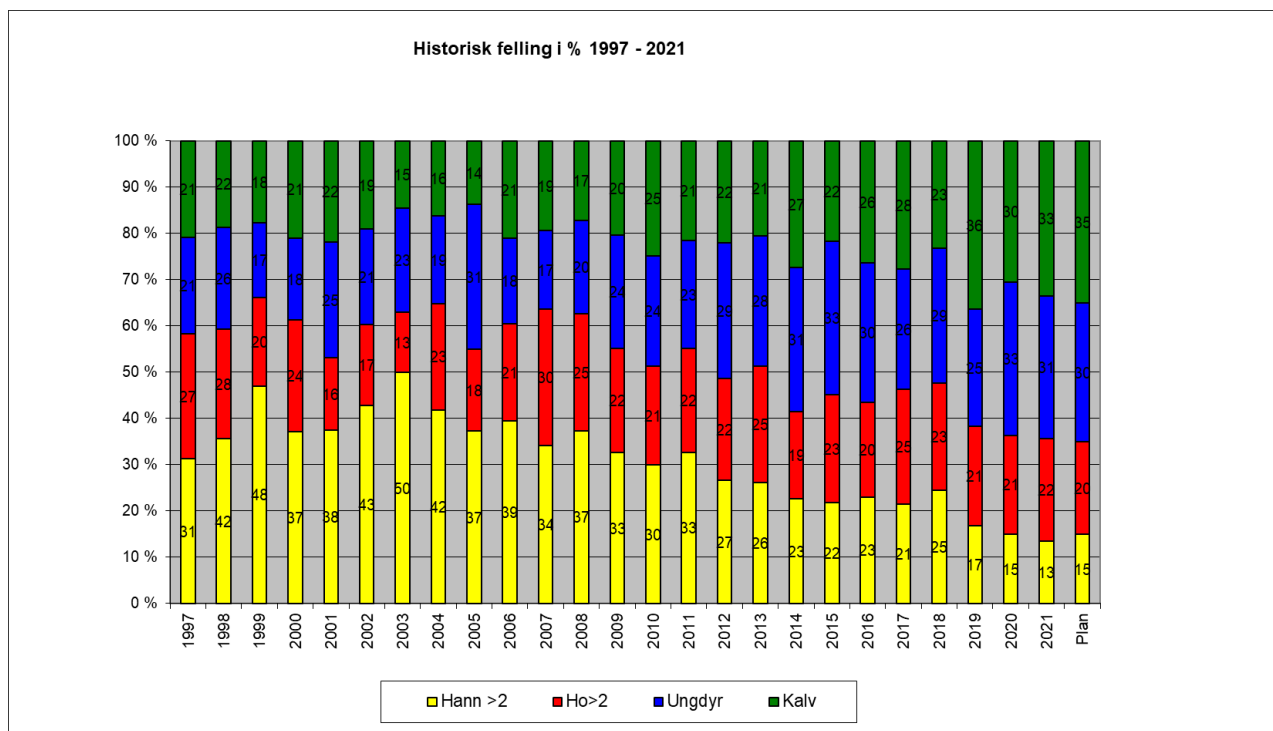
Det er resultatet av avskytinga dei siste åra ein ser i bestanden i dag, og når ein veit at jakta står for nærare 90% av dødelegheita i bestanden, så er det viktig med fokus på kva slags dyr som vert skote. Under er det sett opp ein oversikt over kva som er skote dei siste åra.

Avskytinga har auka frå 24 felte dyr i 1978 til 230 felte dyr i 2021. Frå 2015 til 2017 er avskytinga auka med 53 % og samstundes har koller utgjort ein høvesvis stor del av uttaket. I 2017 var det og eit ekstraordinært høgt uttak i Lærdal, noko som og påverkar bestanden i delar av området her. I 2018 er fellingstalet redusert til 151 felte dyr og fellingsprosenten som var på 83 % i 2017 er no redusert til 71 %. Vinteren 2017/18 var ein hard vinter og har nok medført ein reduksjon i bestanden i lag med den høge avskytinga. Fellingsprosenten i sist planperiode er i snitt 75% med 86 % siste året, 2021.

I figurane som fylgjer under ser ein oppnådd resultat på avskyting og Sett hjort. Det er lagt inn måltal for planperioden på alle dei vi hadde eige mål for.

Fram til 2006 hadde Årdal i hovedsak ein fellingsprosent på under 50%. Denne har auka og ligg i førre planperiode på over 75% i snitt for planperioden.

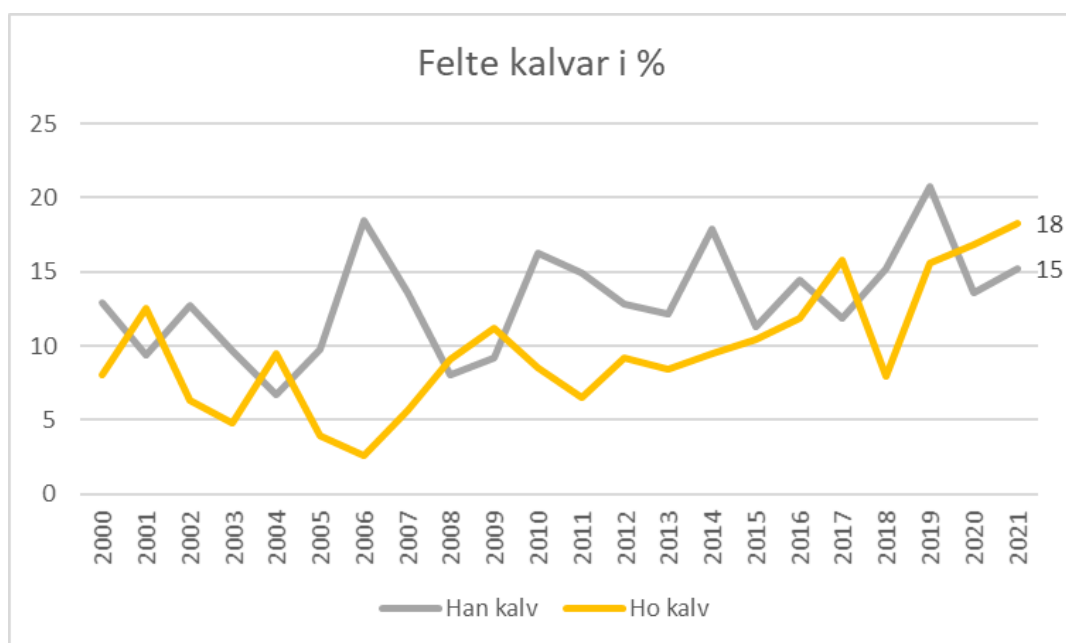
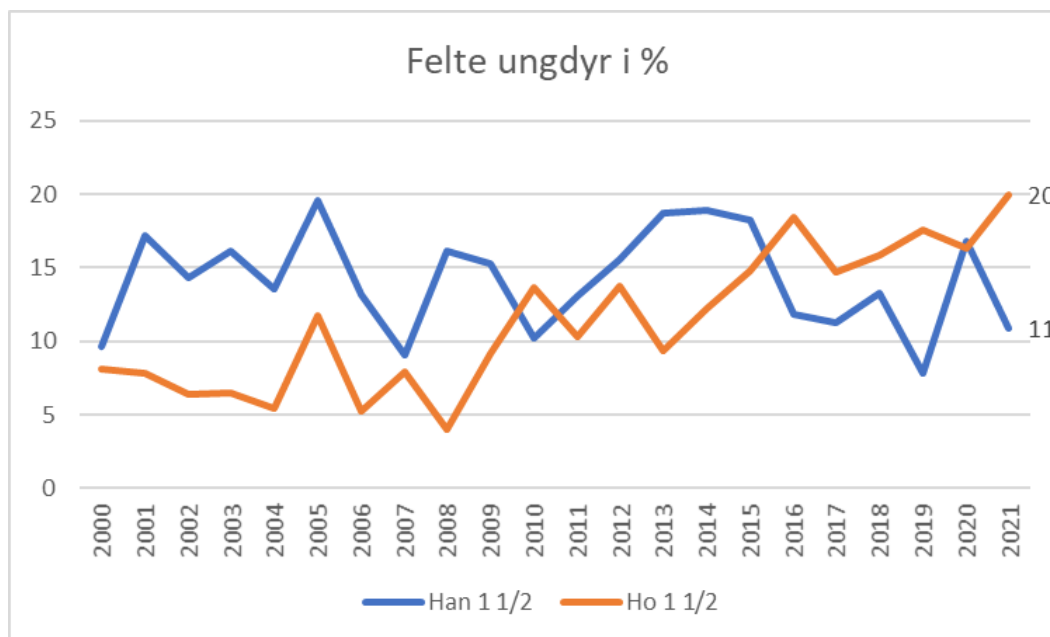
Figuren syner prosentvis utvikling på felling av hjort. Plan i siste søyle til høyre.

Som ein ser av figuren over har vi brukt tid på å kome ned på 35% uttak av eldre dyr. Vi hadde som mål å ta ut 65% ungdyr/kalv, Begge mål er nådd for periodens utgang. Ved å redusere uttak av produksjonsdyr og styre mot uttak av yngre dyr vil ein få ein meir robust bestand. Nedgang på uttak av produksjonsdyr starta i 2008/2009 noko ein ser resultat av dei siste åra.

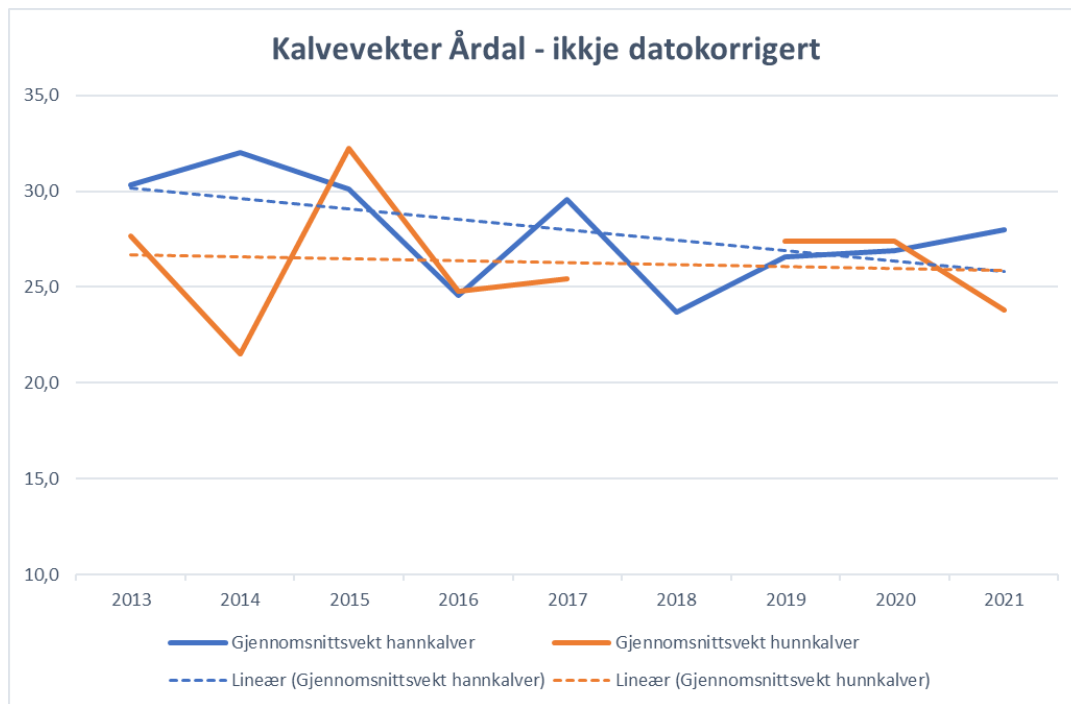
3.3 Avskyting i planområdet på kjønns og aldersgrupper i % av samla jaktuttak

For bestandsutviklinga er fordelinga på kjønns og alder vel så viktig som tal felte dyr. Auka felling på kalv og ungdyr er viktig for å auke gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i bestanden. Andelen kalv har i siste planperiode lege på over 30% noko vi må vere fornøgde med. Andelen kalv og ungdyr samla har sakte gått i riktig retning i høve å ha ei robust og stabil bestand. I siste planperiode var uttaket over 60% kvart år i peroiden. Andelen spissbukk har dei siste åra vore relativt låg kring 12 % i snitt som er positivt i høve det samla uttaket av hanndyr.

Siste planperiode synte god utvikling for alle kategoriar og enda på 65% uttak av ungdyr.

Graf over syner felte kalvar fordelt i % på kjønn

Fordeling på kjønn

Kjønnsfordelinga i jaktuttaket har lenge vore skeiv med ei stor overvekt av hanndyr noko som er uheldig for å ha tilstrekkeleg vaksne bukkar i bestanden. Dei siste åra har det vore meir i balanse og ein ser at uttak av hodyr er auka også blant kalv og ungdyr. Mål for dei førre 2 planperiodane har vore å auke uttak av hodyr og da med ein svak overvekt av hodyr siste planperiode.

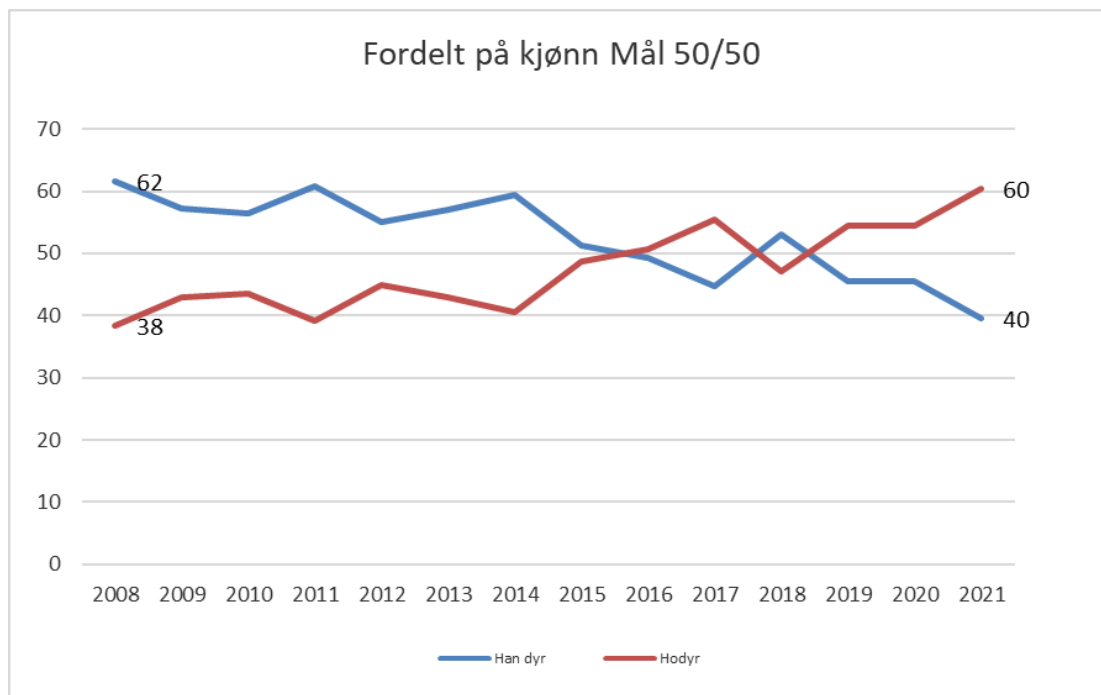
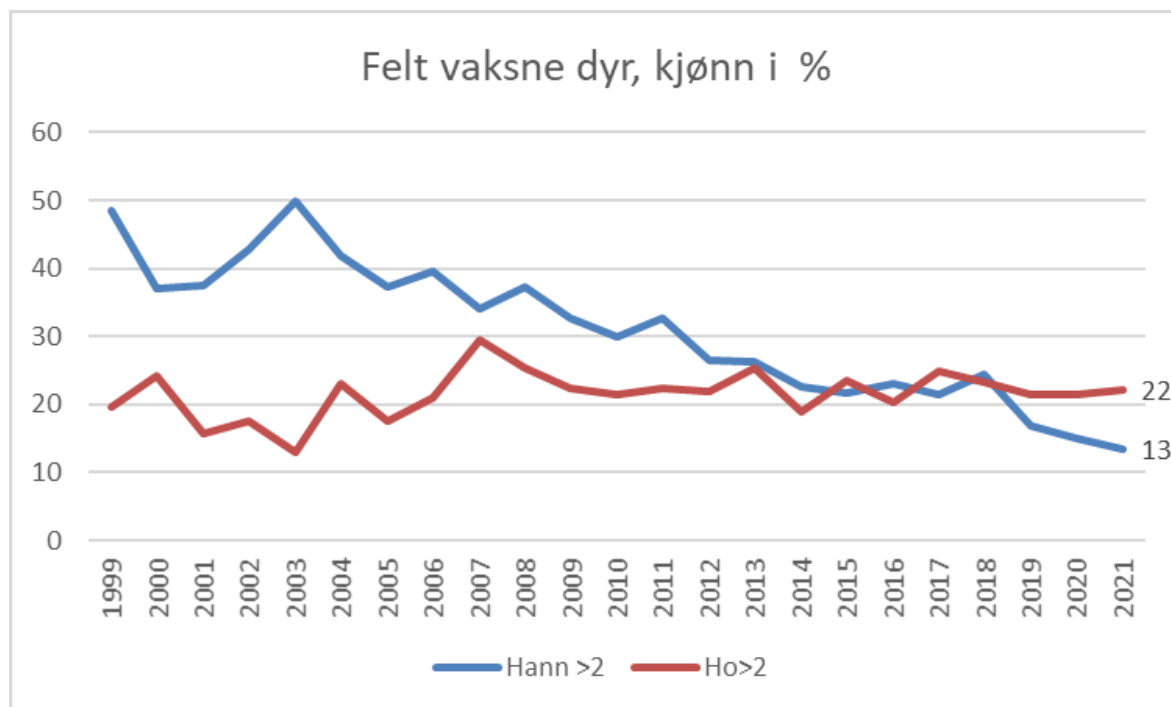

Fig syner kjønnsfordelingen i jaktuttaket siste 40 åra. Det syner at uttak av hanndyr har vort for høgt men hatt ein betring i siste planperiode. Målet var 50% fordelt på kjønn med svak overvekt av hodyr.

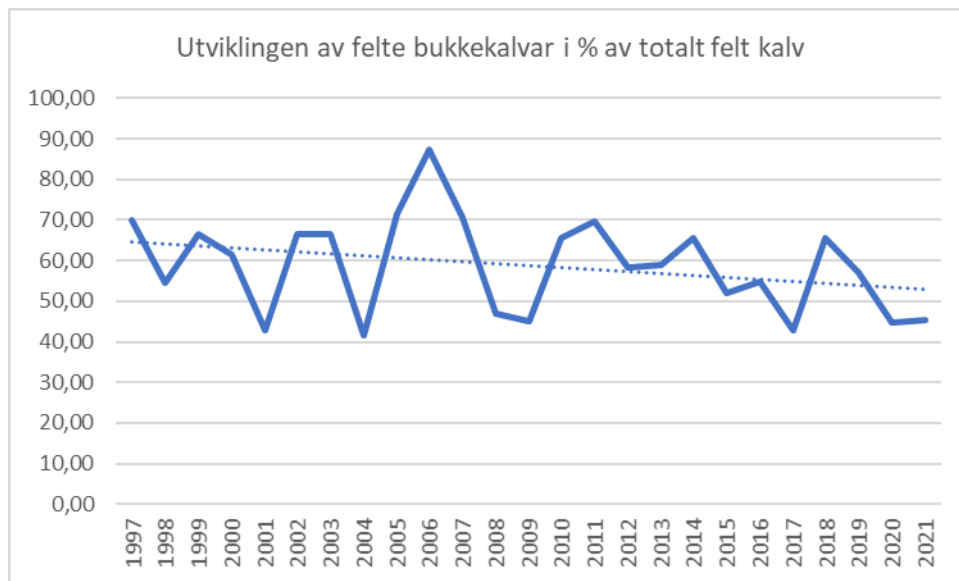
Uttak av produksjonsdyr, eldre en 2,5 år

Eldre hanndyr utgjorde i byrjinga av tidsserien 30 % av det samla jaktuttaket og gjekk vidare opp til 50% noko som er alt for høgt. Dei seinare åra er andelen redusert noko og var for 2021 nede i 13 %. Koller har utgjort 20 – 25 % stabilt i mange år. I høve å byggje ei meir robust og stabil bestand bør både kolle og bukk utgjere ein mindre del av det samla jaktuttaket. Det har vi lykkast med i desse planperiodane vi har hatt. Å få auka gjennomsnittsalderen er viktig då eldre og større dyr før fram større og meir robuste kalvar enn ungdyr.

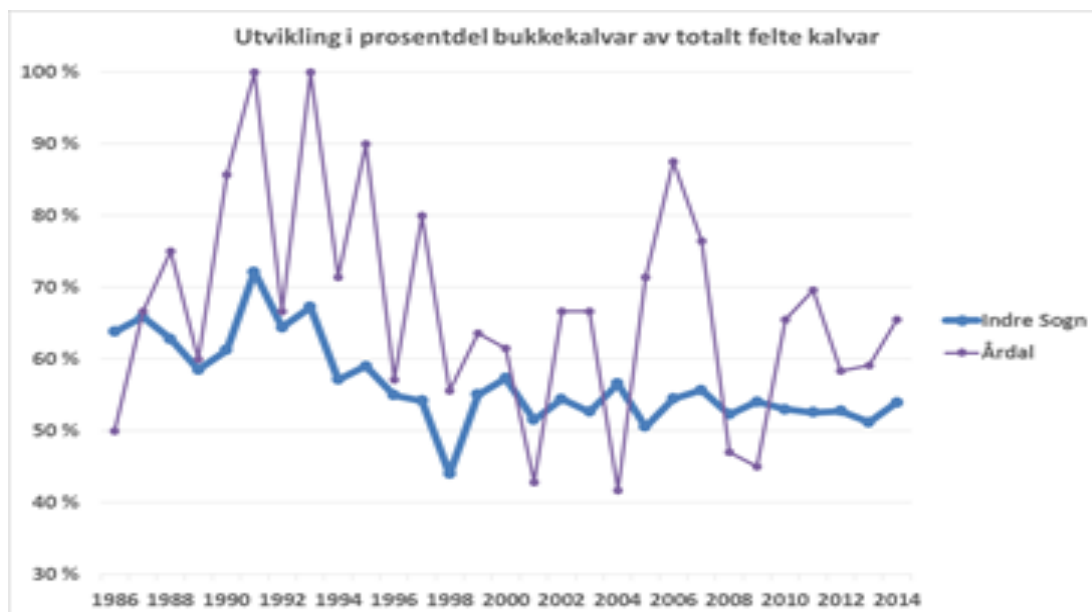

Figuren syner uttak av eldre dyr i Årdal siste 23 åra. I sist planperiode har vi sett ein betring.

Årdal har hatt høg felling av hanndyr når det gjeld felt hjort. Dette er teori men tal på avskyting av hanndyr tilseier at det er tilflytting eller overproduksjon av hanndyr i Årdal. Sidan 1997 og fram tom jakta 2018 er snittet på felte bukkekalvar 60,5 % . Dersom ein meiner at felt kalv, ho eller han, er eit bilete på kva som vert fødd så vert over 60% av kalven bukk. Prosenten av felte bukkekalvar samsvarar svært godt med den prosentandelen av hanndyr som vert felt i Årdal.

Årsaken til det høge talet på bukkar blant kalv kan vere at koller i godt hald føder større del bukk en mindre koller. Det kan òg ha ein samanheng med alderen til mor og far, vekt på mordyret og ressurstilgangen.

Årdal har i lang tid hatt høgare del avskyting på bukkekalv en dei andre kommunane i Indre Sogn. Ein reduksjon i talet på bukkekalvar kan vere eitt av fleire signal om at vi går i feil retning.

3.4 Sett hjort

Sett hjort er eit styringsverktøy som er basert på at jegerar registrerer tal observerte hjort under jakta. Dette i saman med opplysingar om jaktinnsats samt felte dyr dannar grunnlaget for å rekne ut ei rekkje indeksar. Endringar av desse indeksane over tid gjev signal om endringar i bestandsmessige tilhøve. Hjorten har store leveområde i gjennom året og kan utifrå ver og beitetilhøve bruke terrenget noko ulikt frå år til år. Dette i lag med tilfeldige avvik gjer at ein ikkje kan nytte Sett hjort på små einingar som mindre vald og jaktfelt. Ein kan heller ikkje utan vidare samanlikne indeksane frå eit område til eit anna. Data vert registrert særskilt for jakt på innmark og i utmark. Sett hjort data frå innmarksjakt syner seg å variere mykje einskilde år utan at det kan forklarast utifrå bestandsmessige tilhøve. Ein reknar difor at tala frå utmarksjakt gjev dei sikraste indikasjonane på bestandsvariasjonar.

Tilhøve som påverkar observasjonane kan og variere frå år til år og ein kan difor vanskeleg trekkje slutningar basert på endringar av ein indeks frå eit år til neste. Ein treng data for fleire år for å kunne sjå ein trend.

Verktøyet vert betre og mindre utsett for tilfeldige avvik m.v. dess større datamengd som ligg til grunn. Det er såleis viktig at jegerane følgjer dette opp og fører registreringar frå all jakt, også for dei dagane det verken vert sett eller felt noko.

Årdal har registrert Sett hjort data sidan 2006, men datamengda i form av registrerte jegerdagsverk dei fyrste 7 åra er så låg at det er lite hald i indeksane frå desse åra. Frå 2013 er datamengda vesentleg auka og ein vel å sjå på utviklinga derifrå.

Bestandsutvikling

Indeksane for Sett hjort pr jegerdagsverk/time, Sett kolle pr. bukk, Sett kalv pr. kolle og Sett spissbukk pr bukk gjev utrykk for bestandsmessige tilhøve som bestandsstorleik og bestandssamansetjing/struktur.

Sett Hjort pr jegerdagsverk

Denne verdien gjev utrykk for endringar i bestandsstorleik, der redusert verdi tilseier lågare bestandstettleik.

Det er ingen eintydig tendens i utviklinga. Datamengda dei fyrste åra i serien i form av registrerte jegerdagar er lita. Ein kan difor ikkje setje mykje lit til tala for dei fyrste åra. Frå 2013 og utover har ein hatt ei høgare og nokolunde jamn datamengd. Utviklinga i den perioden er auka sett hjort pr jegerdag, noko som tyder bestandsvekst fram til 2017. Frå 2017 til 2018 er det ein markert nedgang frå 2,0 til 1,4. Dette var eit år med høgt uttak og hard vinter. I åra etter ser ein at vi har ein svak årleg auke. Ein skal vere varsam med å trekkje konklusjonar frå eit år til eit anna då verdien vil variere frå år til år og ein må sjå etter trendar over fleire år. Værtilhøve under jakta kan vere med på å påverke både kor mykje jegerane observerer under jakta og kvar dyr oppheld seg i landskapet. Det høge jaktuttaket i 2017 og føregåande år både her og i tilgrensande kommunar sannsynleggjer likevel at bestanden er redusert noko.

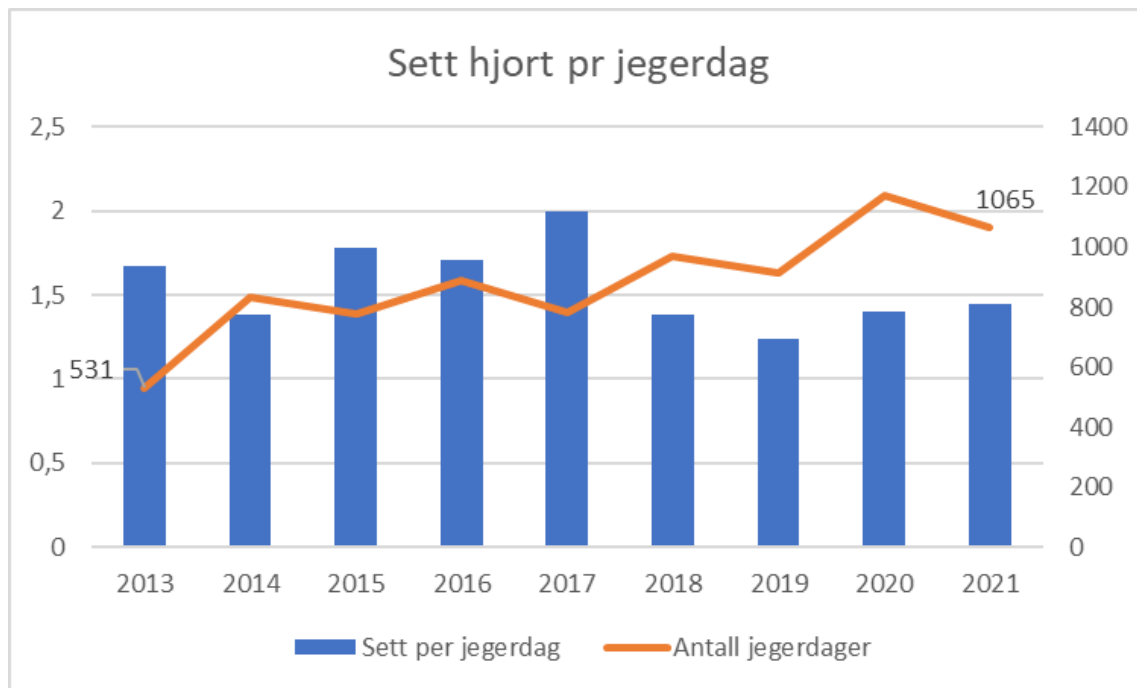
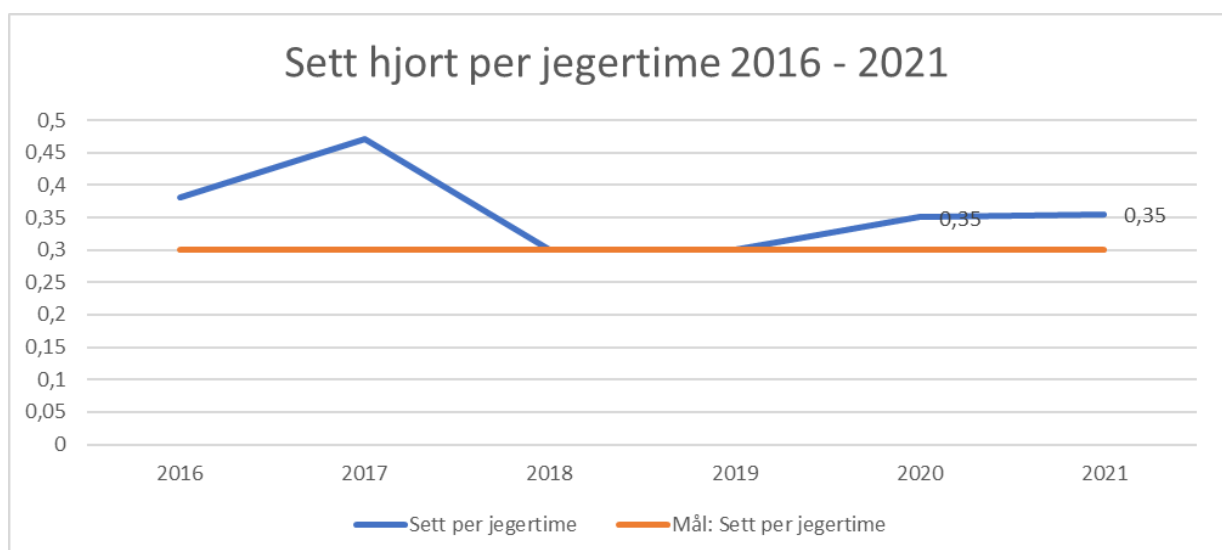

Fig syner utviklinga i kor mange hjort ein har sett pr jegerdag. Antall hjort sett pr jegerdag har hatt ein svak auke i fleire år men falt etter 2017 med høgt uttak og hard vinter. Det har vore ein jamn auke i tal jegerdagar fra 2018. Sett hjort pr jegerdag har vert stabil i same periode med ein snitt på 1,36 sett hjort pr jegerdag i perioden 2018-2021

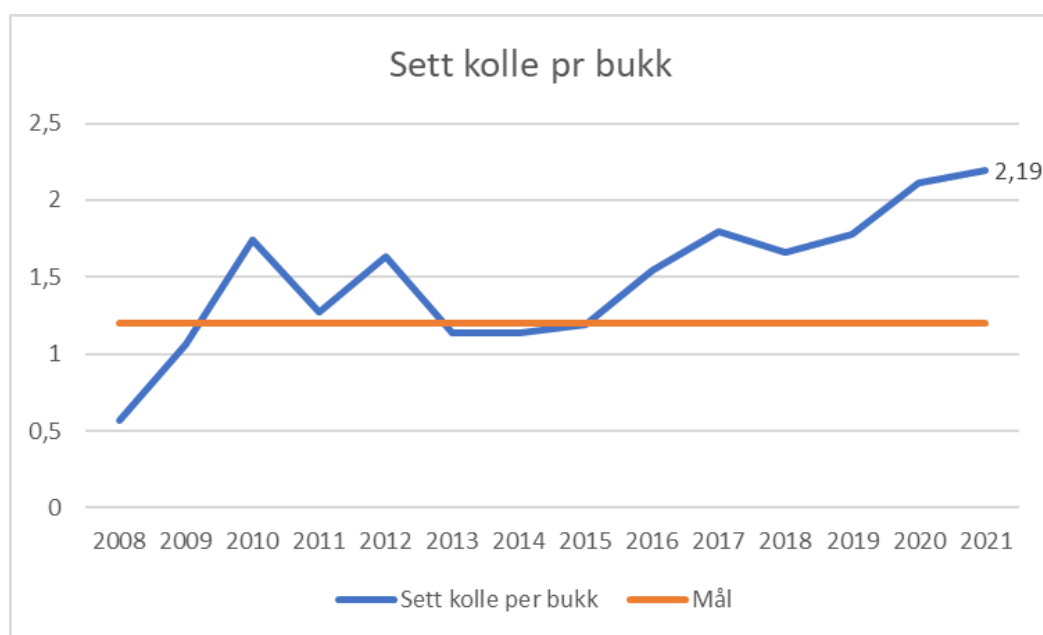
I forrige plan hadde vi mål på 0,3 tal hjort pr jegertime. Her ser ein at vi i starten på planperioden var over måltal på registrert hjort medan vi hadde nedgang siste året, 2018. Årsakene til dette kan ein undre seg over, vinteren 2017/18 var kald langt ut på våren, sommaren 2018 turr og dårleg beite.

Sett Kolle pr Bukk

Indeksen for Sett kolle pr bukk gjev uttrykk for kjønnsfordelinga blant dei vaksne dyra i bestandane. Det har dei seinare åra vorte meir fokus på viktigheita av å ha nok hanndyr i bestandane. Utan nokon vitskapleg dokumentasjon så reknar ein utifrå erfaringstal at ein har tilstrekkeleg hanndyr når indeksen er 1,5 kolle pr bukk eller lågare. Ein skal vere klar over at indeksen ikkje speglar den faktiske fordelinga i bestandane. Resultat frå *Overvakingsprogrammet for hjortevilt* syner at bukkane lettare let seg observere enn kollene og såleis er det færre bukk pr kolle i dei faktiske bestandane enn det Sett hjort tilseier.

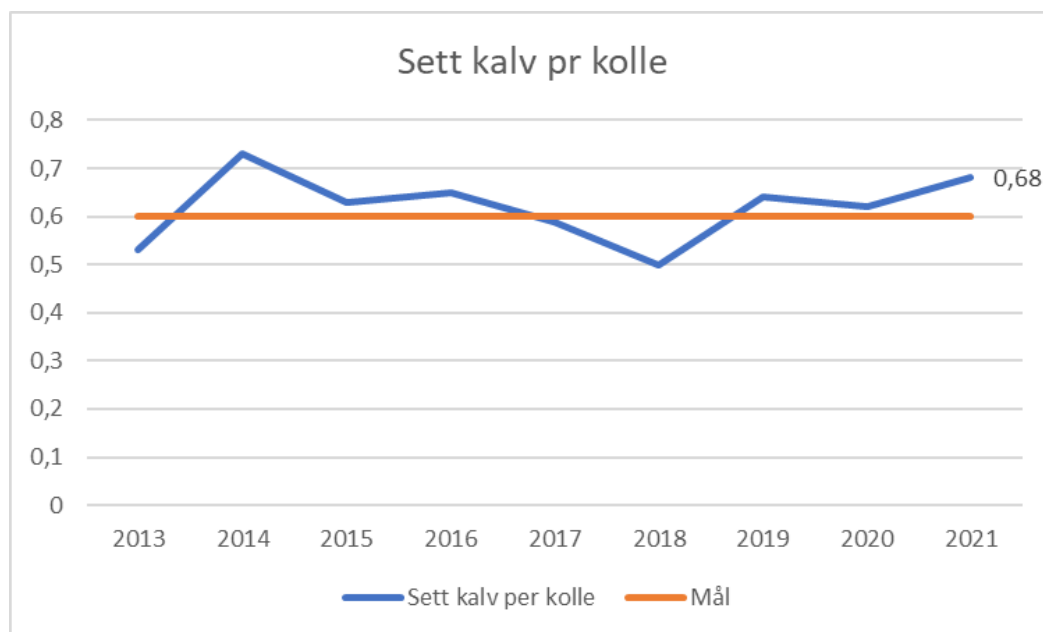
Om ein ser på åra frå 2014 og utover då ein har god og stabil datamengd så har indeksen vore aukande frå 1,2 i 2014 til 1,8 i 2017 for så å gå noko ned i 2018. Dette tyder at det har vorte mindre bukk i bestanden i høve koller i perioden. I etterkant har en hatt ein klar auke i sett kolle pr bukk, eit godt stykke over måltal.

Figur syner utviklinga i sett koller pr bukk i perioden 2013 – 2021. Mål for førre planperiode var **1,2 kolle** pr sett bukk, medrekna spissbukk

Sett kalv pr kolle

Denne indeksen gjev uttrykk for reproduksjonsevna i bestanden. Indeksen syner kor mange kalvar det er observert i høve kor mange koller som er observert og gjev uttrykk for reproduksjonsevna i bestanden. Trenden frå 2014 og utover er avtakande, noko som tilseier at det vert færre koller som har kalv. Utifrå erfaringstal reknar ein at denne bør ligge over 0,6. Den eintydige nedgangen skuldast mest truleg eit høgt uttak av eldre hodyr i same periode. Etter den harde vinteren 2017/18 ser ein at utviklinga snur og vi har lege over måltal heile siste planperiode.

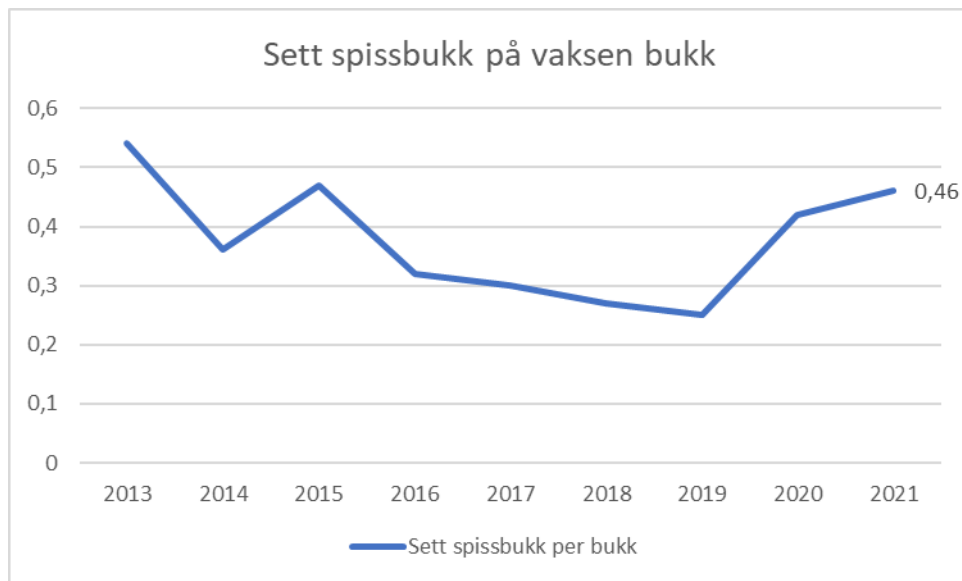

Figur Sett kalv pr kolle syner ein svak nedgang. I sist planperiode var målet 0,6 kalv pr kolle. Sett kalv pr kolle har tatt seg noko opp siste planperiode.

Sett spissbukk pr bukk

Indeksen for Sett spissbukk pr bukk gjev uttrykk for aldersfordelinga til hanndyra i bestanden. I indeksen for Sett kolle pr bukk er spissbukk og rekna med som bukk. Ein høg indeks for Sett spissbukk pr bukk tilseier dermed låg gjennomsnittsalder for hanndyra i bestanden.

Trenden frå 2013 og framover til 2019 er høvesvis låg og avtakande noko som indikerar at gjennomsnittsalderen til hanndyra i bestanden er aukande. Dette samsvarar ikkje heilt med avskytinga ein har hatt i perioden med relativt lite spissbukk og høvesvis meir eldre hanndyr. Ein skal difor vere varsam med å setje for mykje lit til denne. Siste planperiode er har andelen spissbukk auka.

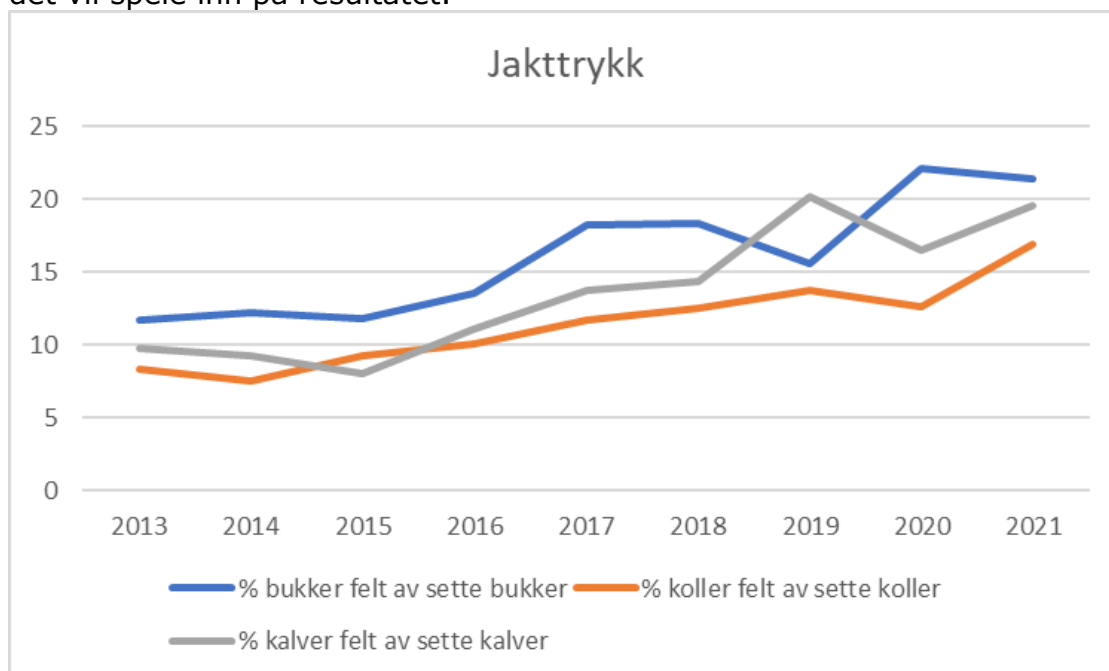
Figuren viser sett spissbukk pr. bukk

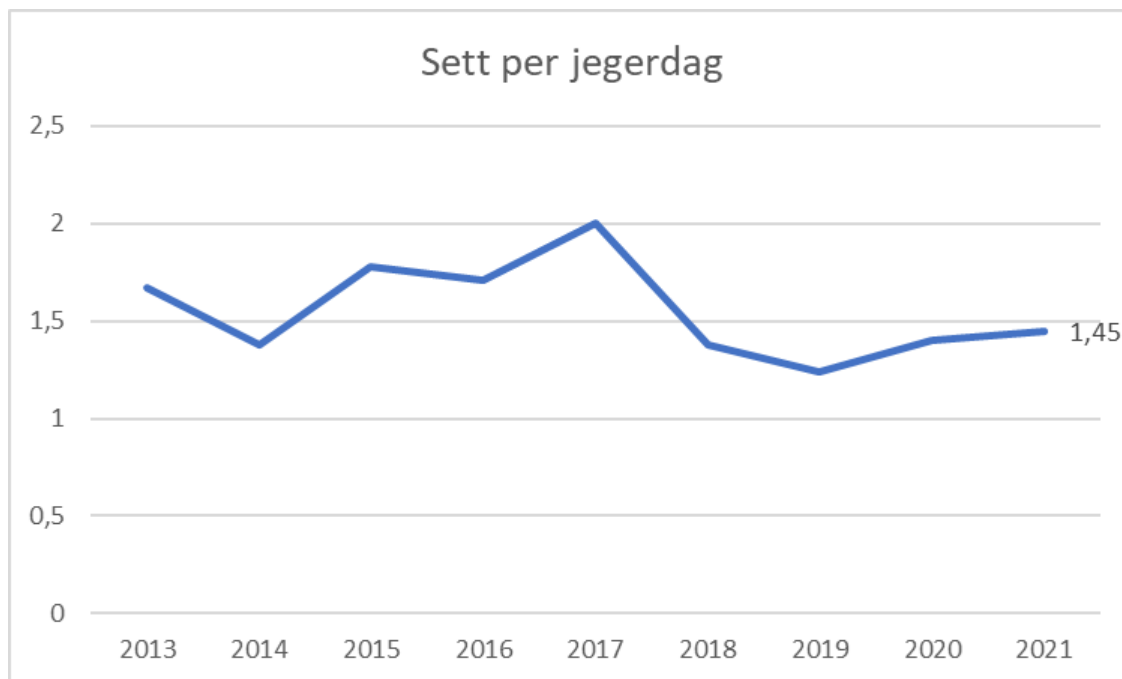
Jakttrykk

Kor stor del av dei dyra som jegerane observerar som vert felt kallar ein for jakttrykk. Dette gjev uttrykk for kor hardt jakttrykket er på dyr av ulike kategoriar. Desse indeksane kan og vere med å underbyggje indeksane for bestandsutvikling t.d. om indeksen for Sett hjort pr jegertime går ned i eit område og indeksane for felt av sett dyr samstundes aukar vil det vere med å styrke signala om bestandsreduksjon.

Frå 2013 og utover då ein har brukbare data er andelen felte av sette dyr aukande for alle kategoriar. Dette betyr at ein feller fleire av dei dyra som vert sett. Også her ser ein vi ein reduksjon etter 2017 for at det så stig igjen. Dette kan indikere at bestande er noko redusert etter 2017.

Feilkilde her kan vere dårleg rapportering i sett hjort på dagar det ikkje er felling, det vil spele inn på resultatet.

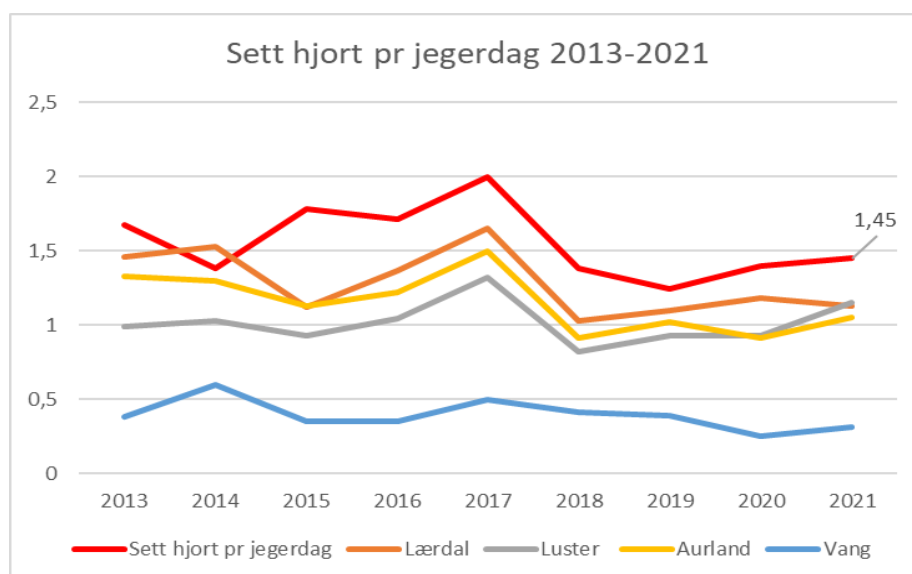

Sett hjort pr jegerdag datt etter 2017 sesongen men har tatt seg opp att noko i siste planperiode.

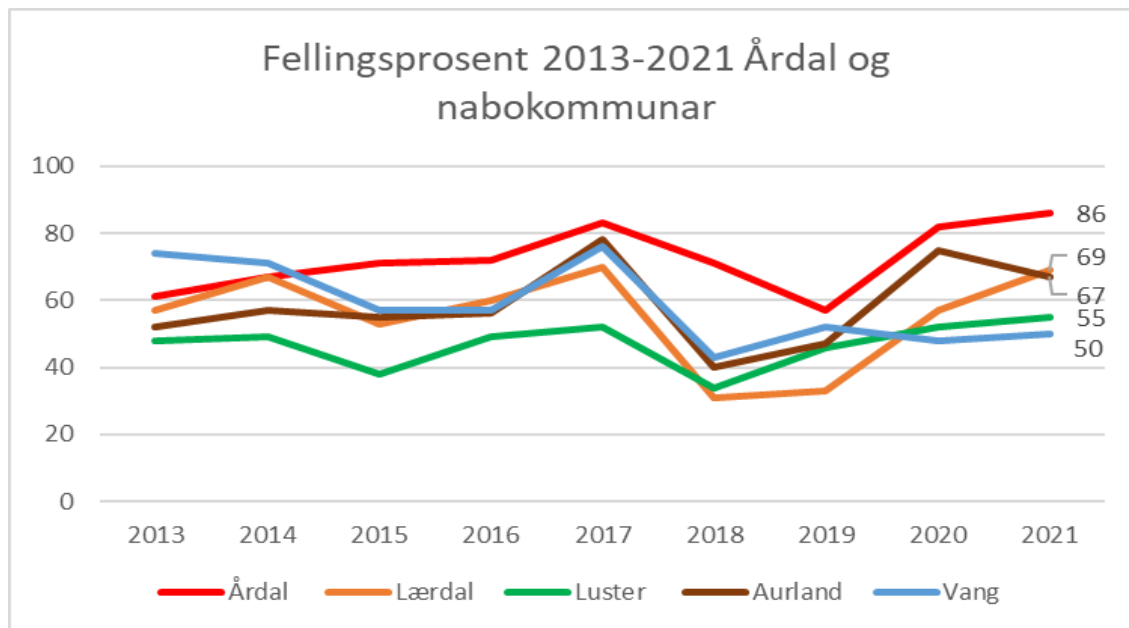
3.5 Samanliknar med nabokommunar

Det er interessant å samanlikna seg med nabokommunane. Ein ser at trenden er lik i alle kommunane når det gjeld sett og felt hjort. Og interessant å sjå at Årdal som vert rekna som kommunen med lågast tettheit av hjort er den som registrerar mest hjort pr jegerdag.

Spørsmålet kvifor får stå åpent

Som ein ser av grafen over registrerar Årdal meir hjort pr jegerdag en alle tilstøytande kommunar og Aurland. Det er gjort sidan 2014

Årdal har hatt høgst fellingsprosent blant tilstøytande kommunar og Aurland. Vi har hatt som mål i plan å ligge på over 70%.

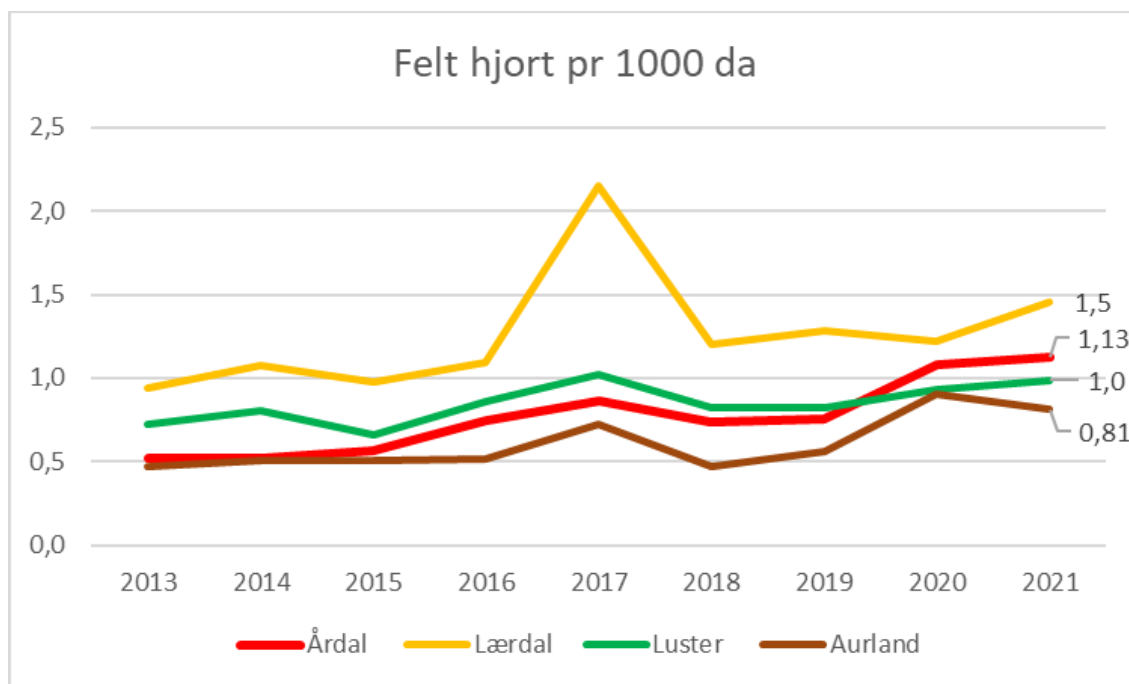

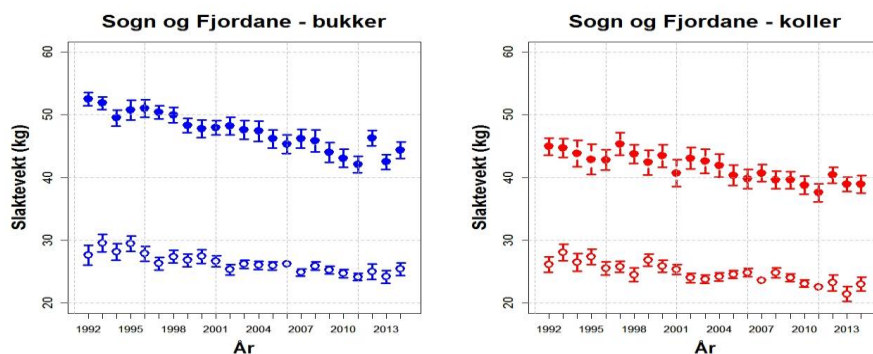
Fig over syner ant felte dyr pr 1000 da i Årdal, Lærdal, Aurland og Luster

3.6 Overvakingsprogrammet for hjort i Sogn og Fjordane og Hordaland

Slaktevekter for kalv og ungdyr

Slaktevektene kan sei noko om vekt og kondisjonsutviklinga i hjorteviltbestandane. Sidan programmet starta opp har det for hjort i «kjerneområda» på Vestlandet vore ein betydelig nedgang i slaktevektene for kalv og ungdyr. Dette i takt med at bestandstettleiken i same perioden har vore i kontinuerlig vekst. Nedgangen var størst dei fyrste 10 – 15 åra og har seinare avteke og flata ut. Dei siste 4 – 8 åra finn forskarane på NINA ikkje nokon eintydig trend for vektutviklinga.

Utvikling slaktevekt – kalvar og ungdyr

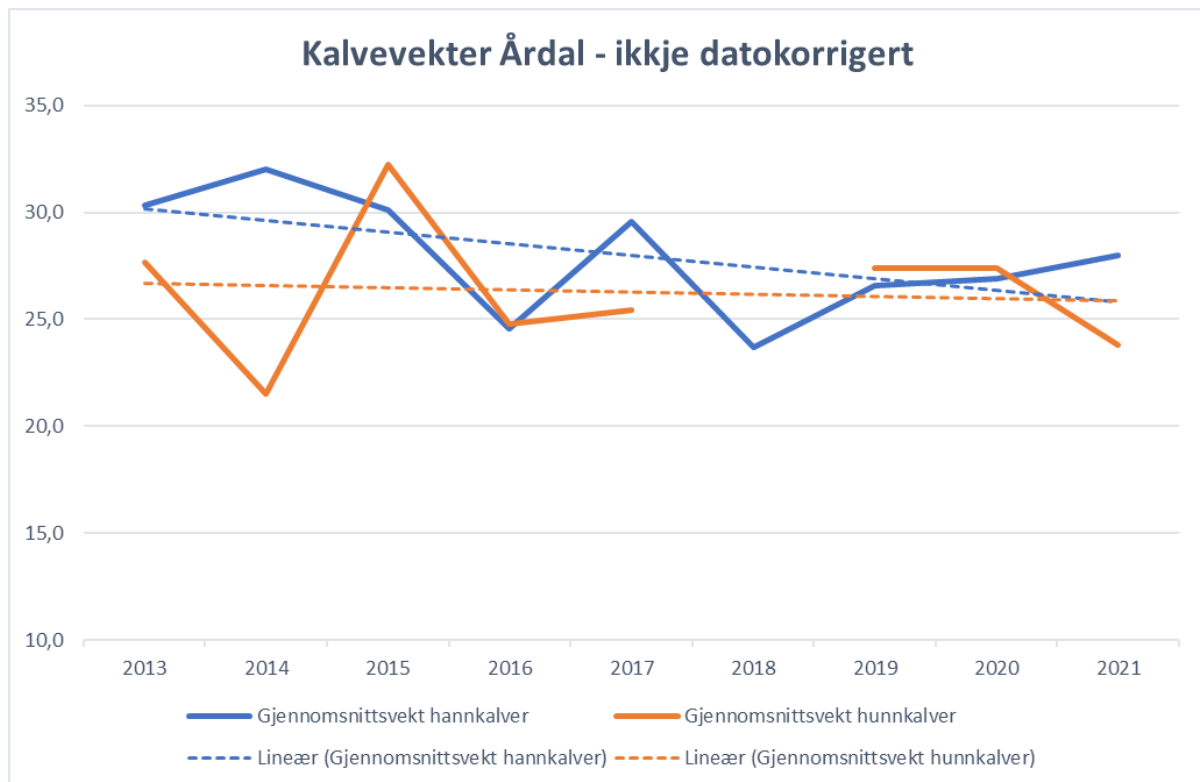
Alle vekter korrigert til 1. oktober

Figur 12: Syner utviklinga av slaktevektene i regionen Sogn og Fjordane for kalv (nedst) og fjordyr (øvt) i perioden Overvakingsprogrammet har pågått. Kvaliteten på utmarksbeita kan variere ein del frå år til år. Dette gjer det vanskeleg å kunne samanlikne vektene frå eit år til neste, men over fleire år vil ein kunne sjå om det er trendar i vektutviklinga.

Det har vore registrert slaktevekter og aldersbestemt ein del hjort i Årdal kommune sidan 2013. Det er eit høvesvis lit tal individ for kvar årsklasse som er registrert der tilfeldige avvik kan gjere store utslag. Vektene varierar difor mykje frå år til år og f.eks er snittvekta til hokalvar høgare nokre år enn for hannkalvane. Ein kan såleis ikkje legge mykje vekt på desse registreringane åleine. Det er og eit for kort tidsrom til å kunne sjå om det skulle vere trendar i vektutviklinga.

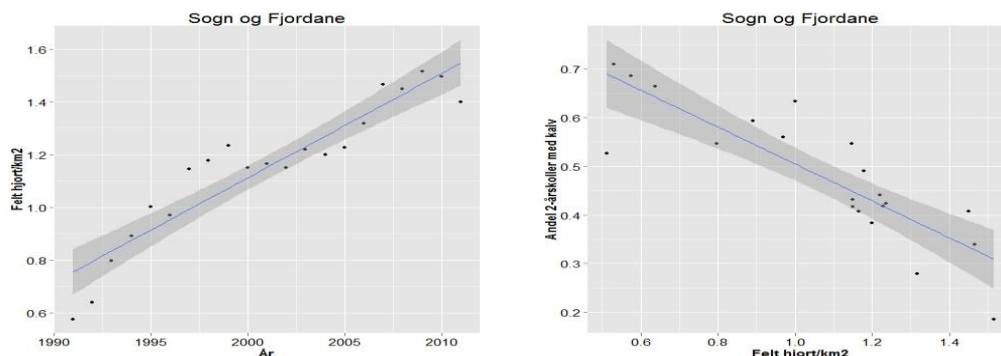
Slaktevektene til kalvar og ungdyr er i Årdal noko høgare enn det ein finn i gjennomsnittstala frå region Sogn og Fjordane. Men desse vektene er ikkje korrigert for fellingstidspunkt noko som kan påverke særskilt for kalv der ein veit at ein større del av kalvane no vert teke ut seinare enn før jakttida vart utvida i 2012. Vekta til kalvane aukar i løpet av jakttida med 30 – 40 % til den kuliminerear i slutten av november.

Reproduksjon

Sidan starten av overvåkingsprogrammet i 1992 har andelen koller som kalvar som 2 åring vorte meir enn halvert! Dette heng direkte saman med utviklinga ein har hatt for slaktevektene til kalvar og ungdyr. Som ein konsekvens av reduserte vektor/kondisjon er det og ein del koller som heller ikkje tek kalv som 2 åring. Då ungdyr utgjør ein stor del av bestandane er dette av vesentleg betydning for reproduksjonsemna i hjortebestandane. I praksis betyr dette at ein dei fleste stader no før på ein mykje større del "uproduktive" dyr enn tidlegare og at ein må ha langt fleire dyr enn tidlegare for å produsere den same mengda kalvar. Hjorten er ein viktig og verdfull ressurs som jaktobjekt og mat, men kan og mange stader vere ei belastning på ein del andre interesser som landbruk, samferdsle og andre samfunnsinteresser. Å ha ei stor og lite produktiv bestand er såleis ikkje særleg god ressursutnytting.

Reduksjon i produktiviteten

55 % nedgang i prosentdelen to-åringar som får kalv

Figur 14: i takt med auken i bestandstettleiken som vert synt ved fellingstal på grafen til venstre har andelen 2 årige koller som kalvar vorte meir enn halvert (graf til høgre) sidan overvakingsprogrammet starta.

Årsaker til vektnedgang og redusert reproduksjonsemne

Auka konkurranse om den beste og mest næringsrike maten er ein vanleg årsak til at auka bestandstettleik medfører reduserte kroppsvektar for hjort og andre gras/planteetande dyr. Vinterbeitet handlar for mange berre om å overleve med minst mogleg tap av kroppsvekt, men det er i vekstsesongen dyra veks og legg opp opplagsnæring til å tære på gjennom vinteren. Det er såleis sumarbeidet som er avgjerande for kroppsstorleiken og kondisjonen til dyra. Ved aukande bestandstettleik vert det konkurranse om dei mest næringsrike og attraktive beiteplantane. Dette betyr ikkje at dyra går rundt og svelt, men at dei får tilgang til mindre av dei mest verdfulle beiteplantane og fylgjeleg ikkje så god vekt/kondisjonsutvikling som dei kunne ha hatt.

Reduksjonen av 2 årige koller som kalvar er ein direkte konsekvens av reduksjonen ein har hatt i vektene for kalvar og ungdyr. Dette fordi vekta/kondisjonen til ei fjorkolle om hausten er avgjerande kor vidt den går i brunst eller ikkje. Fyrst når dei har ei slaktevekt på 43 kg er det sannsynleg at den går i brunst og kan ta kalv. Dess meir over 43 kg dess større er sjansen for at det skjer.

Forutan at små kalvar er dårlegare rusta for å kunne klare fyrste vinteren som mange stader kan vere eit nålaug vil dei heller aldri kunne vekse seg store. Dei vil bli små dyr både som ungdyr og vidare utover i livet. Små dyr produserar vanlegvis små kalvar, men her kan alderen til ein viss grad kompensere noko då eldre koller produserar større kalvar enn yngre koller. Alderen på dei vaksne hodyra i bestanden er såleis med å påverkar kalvevektene.

Alder

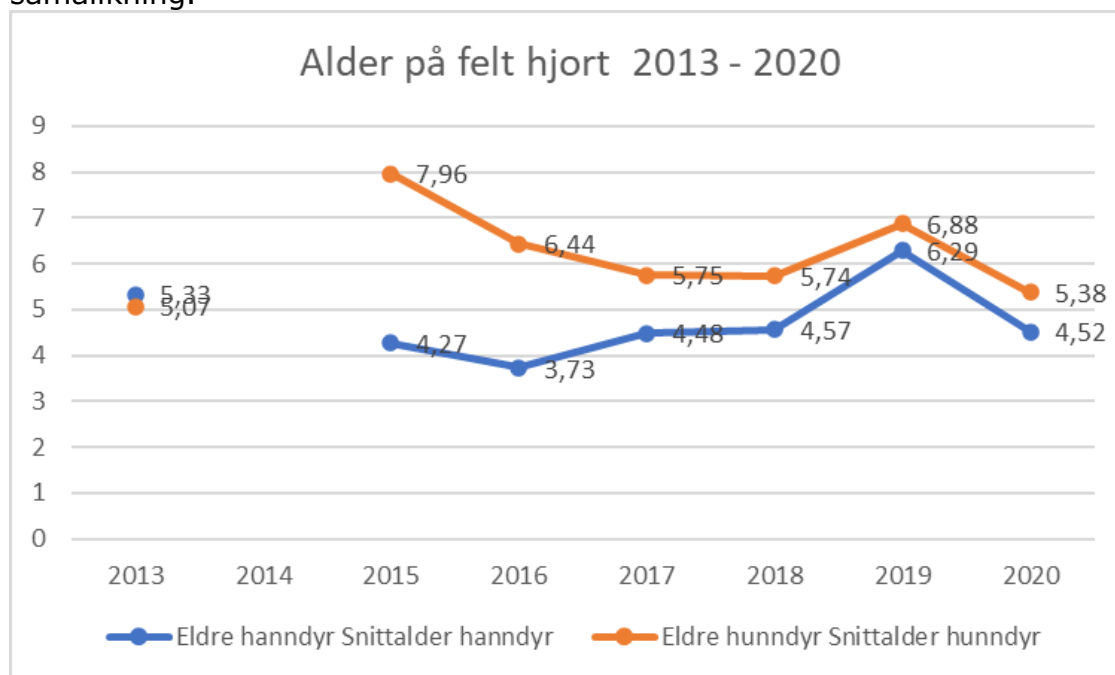
Store og eldre koller kjem tidleg i brunst og før såleis fram store kalvar som vert kalva tidleg. Dette har stor betydning for vektutviklinga til kalvane og dermed og kor store dei vert som vaksne.

Når så ein stadig større del av desse kalvane er så små at dei ikkje vert i kondisjon til å kunne ta kalv som 1,5 åringar vert reproduksjonsemna betydeleg redusert.

Å ha tilstrekkelig med vaksne hanndyr i bestanden har og stor påverknad for kalvevektene. Brølinga kan framskande og synkronisere brunsten hjå kollene. Kolla må parast innanfor eit tidsrom på om lag eit døger dersom det skal verte kalv. Om den ikkje vert para då kan den gå i brunst igjen om ca 18 dagar. Dette inneber seinare paring som er av avgjerande vekt for kalvevektene. Godt vaksne hanndyr har og ofte erfaring og vil kunne pare kollene når deier klare for det. Bukkane startar ikkje med skikkelig brøling før ved om lag 5 års alder og er kondisjons messig på topp frå 6-7 til 12-13 års alder.

Gjennomsnittsalderen for både hann og hodyr er her som dei fleste andre stadane på Vestlandet særst låg og ved å auke den vil det åleine vere med å leggje grunnlaget for auka kalvevekter.

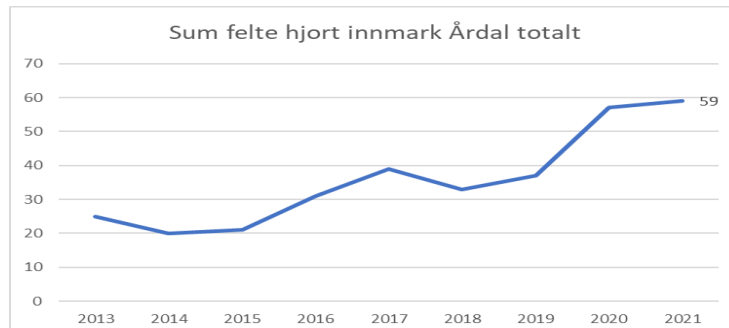
For Årdal ser at alder på koller har gått ned medan alder på bukk har ein svak auke. Om tala er eit bilete på alderen til dyra som går att i skogen er vanskeleg å fastslå. Vi har alder på dyra frå tidligara fluormåleprosjekt som kan nyttast til samalikning.

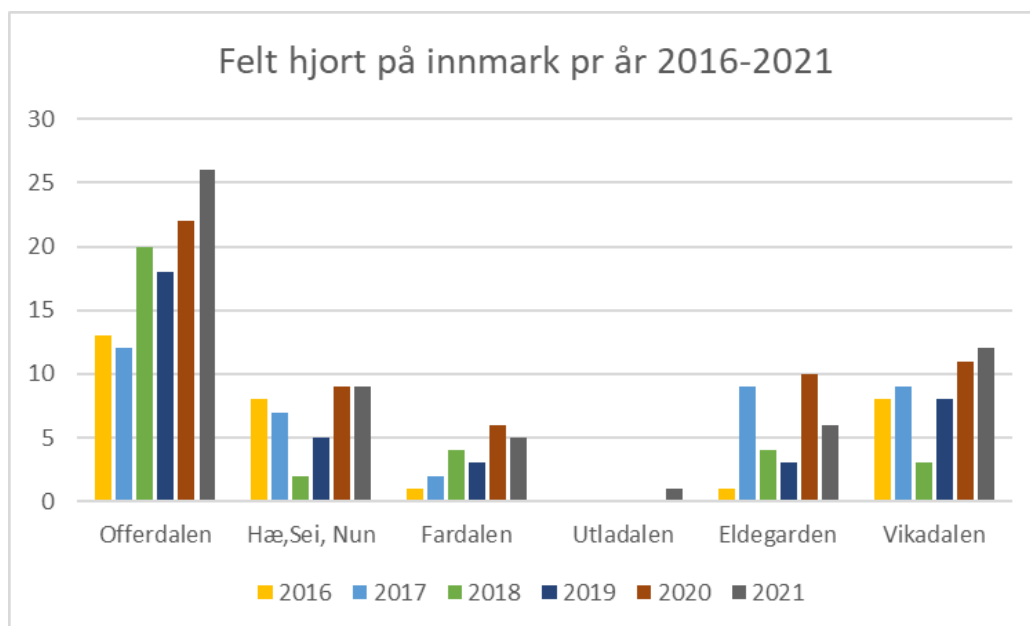
Alder er frå aldersbestemming av ca 20 dyr (kvart år) av kvart kjønn i perioden grafen syner.

3.7 Kvar vert hjorten skoten?

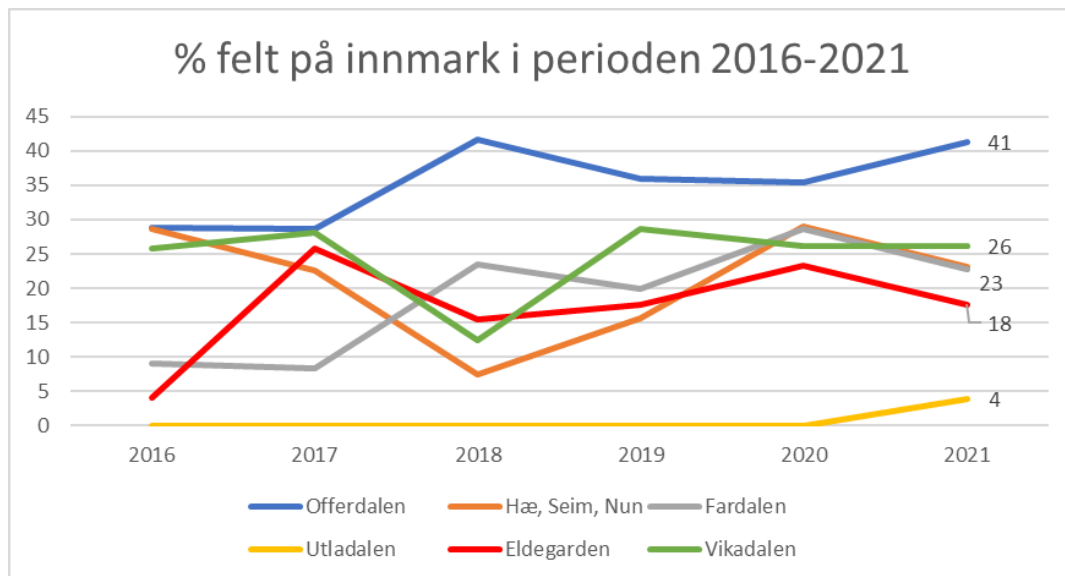
Dei fleste dyra vert felt i skogen, men det er etter kvart ei utfordring for dei som driv aktivt jordbruk at hjorten beitar ned innmarksareal og gjer skade på bærproduksjon.

Oversikt over syner tal dyr felt på innmark i perioden 2013-2021. Det syner at vi har hatt ein relativ stor auke i felt hjort på innmark totalt i bestandsplanområdet. 23% av felt hjort totalt, vart felt på innmark i 2021

Som ein ser av grafen over er auke i felling på innmark størst i Offerdalen. Offerdalen felte 41 % av felte dyr i 2021, på innmark.

Ein av utfordringane er å ta ut dei rette dyra. Uttak på innmark er ein god måte å ta rett type og samtidig ta ut potensielle skadedyr.

Det vart i førre planperiode rapportert om beiteskader på innmark som eit aukande problem. Det er utfordrande for bønder med sau at hjorten beitar ned markene før sauene vert slept på innmarksbeite om våren.

For å redusere beiteskader må ein fokusere på å ta ut vaksne og yngre hodyr, på innmark. Desse dyra er tradisjonsbærarar som må vekk om ein skal gjere tiltak som skal avhjelpe situasjonen.

3.8 Irregulær avgang

Det er i perioden 2016 til 2021 registrert 84 hjort som fallvilt. 58,3% er påkøyrte av motorkøretøy, 26,2 er andre årsaker, 9,5% er sjukdom og skade, 4,8% er felt ulovleg, 1,2 % er felt som skadedyr.

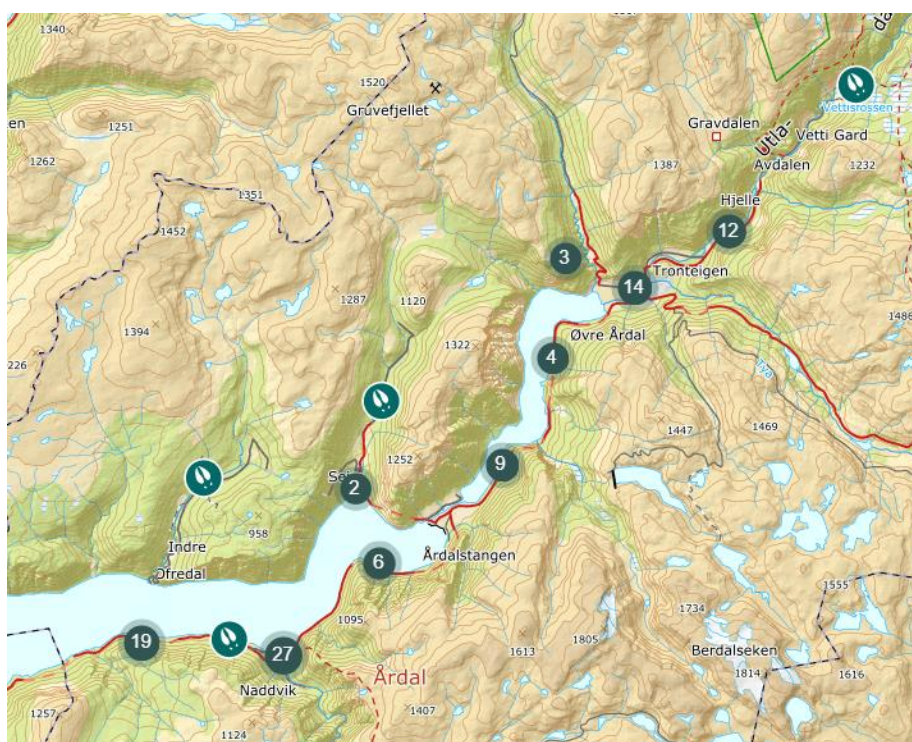
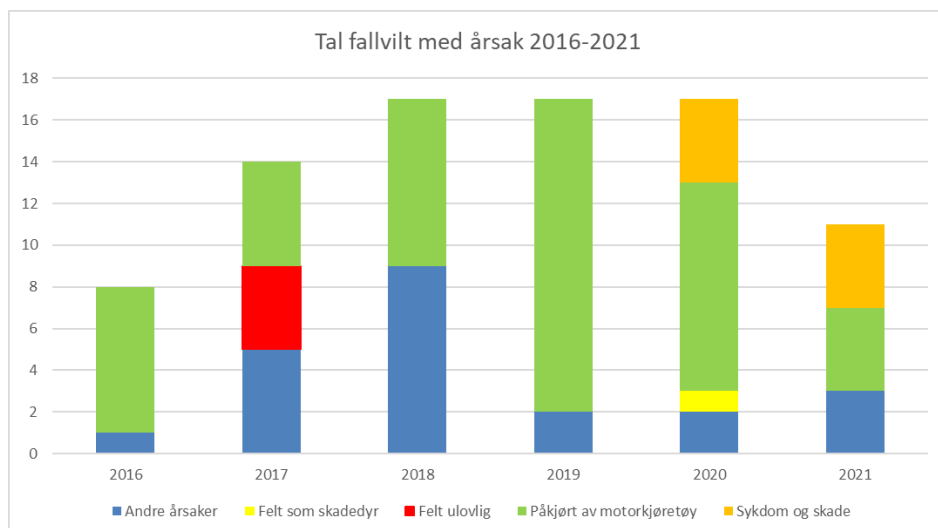

Fig Viser fallvilt i Årdal i perioden 2013 - 2021

Som ein ser av fig over så er det påkøyrslar eller funn av daut hjort over heile kommunen. Det FV 53 frå Øvre og vestover at ein har mest påkøyrslar av hjort.

3.9 Beiteskader

I forkant av førre planperiode vart det meldt om beiteskade på avling og beitemark i Vikadalen og på styva almtre i Avdalen. Beiteskade på alm er skildra som eit problem som har oppstått eller akselerert dei siste åra. Det vert og synt til at uttak av dyr i dette området er kun nokre få dyr. Det har nødvendigvis ikkje samanheng med for høg tettleik av hjort. Vinteren 2014/2015 og vinteren 2021/22 har synt større beiteskade på skogen generelt en det ein har registrert tidligare vintrar.

Avbøtande tiltak bør vere fysiske tiltak, der det er høveleg, for å hindre tilgang for hjorten, skadeløyver kan vere eit tillegg. Gjennom medlemskap i bestandsplan er det opning for at løyver kan flyttast innanfor driftsplanområdet og på den måten bidra til å ta ut fleire dyr der skade/problem oppstår utan å gå utover rammene som ligg i plan.

Etter planperiode for 2019-2021 er det komen inn ytterligare meldingar om skade på innmark og skog.

Beiteskadar Vikadalen planperiode 2019-2021

Hjorten fortsett å beite på innmark i Vikadalen. Det er aktivitet på vår, forsommar, gjennom hausten, om vinteren. Hjorten sin beiteaktivitet om våren er spesielt uheldig, om våren kjem nye grasspirer som er sær s næringsrike. Dette er viktige beite tiltenkt bodskap i tida rundt sauelamming. Ein ser og at nydyrka landsbruksområder er spesielt utsett for beiting – noko som forringar fortilgang for husdyr.

Som følgje av melde beiteskadar førre planperiode, har det vorte forsøkt gjort avbøtande tiltak i form av aktiv innmarksjakt i alle vald, samt etablering av hjortegjerde på Hovland vald. Målretta jakt på dyr på innmark har effekt, men ein opplever og «tilsig» frå dyr jamt over frå utmarksområda sjølv med målretta uttak på bø.

Det er satt opp straumgjerde på Hovland vald, noko som har hatt delvis god effekt rundt driftsbygningar på Hovland.

Det er og meldt om skade på beite i Offerdalen spesielt på våren i dei åra det er mykje snø. Da vert hjorten ståande på innmark i påvente av snøsmelting. Det er ytra ønske om skadeløyve i slike tilfeller.

Eksempel beiteskadar frå Vikadalen: Haust

Vinter

I samband med kartlegging av naturtypar i skog på oppdrag frå Miljødirektoratet, var biologen Geir Gaarder ein runde i Sogn og Fjordane i august 2018. I våre nabokommunar er det registrert store beiteskader på ask og alm. Både alm og ask er på den norske raudlista over trua artar, i kategorien *Sårbar*, både på grunn av innførte tresjukdomar og «påvirkning fra stedegne arter». Øydeleggingane i biologisk viktige naturtypar ser ut til å vere mest omfattande i Luster og Leikanger, men det er grunn til å tru at hjorteproblemet er omfattande i heile Indre Sogn frå Høyanger til Lærdal – og truleg i dei fleste kommunane i fylket. Det har ikkje vert undersøkingar i Årdal med det er grunn til å tru at ein også her har eit aukande problem.

Bildet er tatt på Loi feb/mars 2017. Foto Jasmin Eminovic

3.10 Status for bestandsutviklinga

Kjønnsbalanse:

Grunna overvekt av hanndyr i uttaket over lang tid er fordelinga mellom kjønna i bestandane dei fleste stader på vestlandet skeiv med for lite vaksne hanndyr. Dette vert stadfesta gjennom resultat frå Overvakingsprogrammet for hjortevilt som syner liten andel vaksne hanndyr i hjortebestandane i alle overvakingsregionane for hjort på vestlandet.

For lite vaksne hanndyr i bestanden er negativt for brunstaktiviteten som igjen påverkar kalvingstidspunkt som er viktig for kalvevektene. Låge kalvevekter over tid reduserer reproduksjonsemna i bestanden.

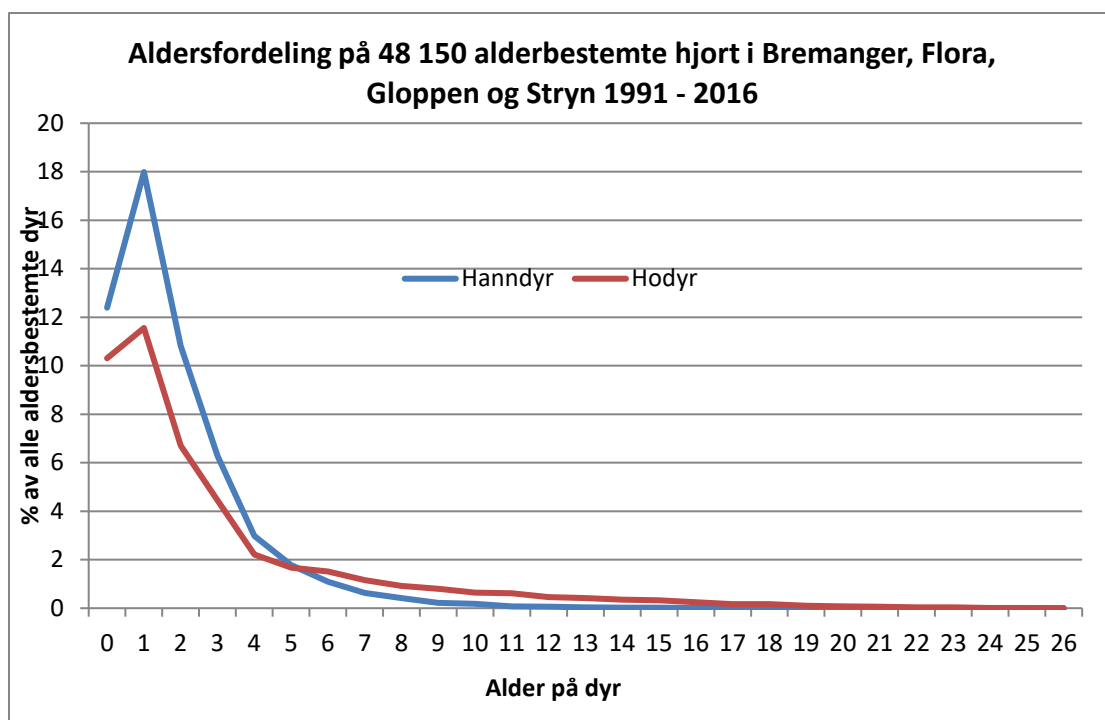
Årdal har sist planperiode endra utaket til ein overvekt av hodyr og redusert uttaket av vaksen bukk. Vi har klart å treffe på måltal for planperioden og skal sjå resultat av ein betre rusta bestand.

For låg gjennomsnittsalder i bestanden.

Resultata frå overvakingsprogrammet syner at gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i alle overvakingsregionane på vestlandet har våre låg. Dette er uheldig for å ha stabile og robuste bestandar. Gjennomsnittsalderen for dei vaksne dyra i bestanden er av vesentleg betyding for kalvingstidspunktet og dermed og kalvevektene og til sist reproduksjonsemna. Koller over 5 år går tidlegare i brunst og før større kalvar tidlegare på året enn yngre koller medan bukkane ikkje startar med skikkelig brøleaktivitet før ved 5 års alder.

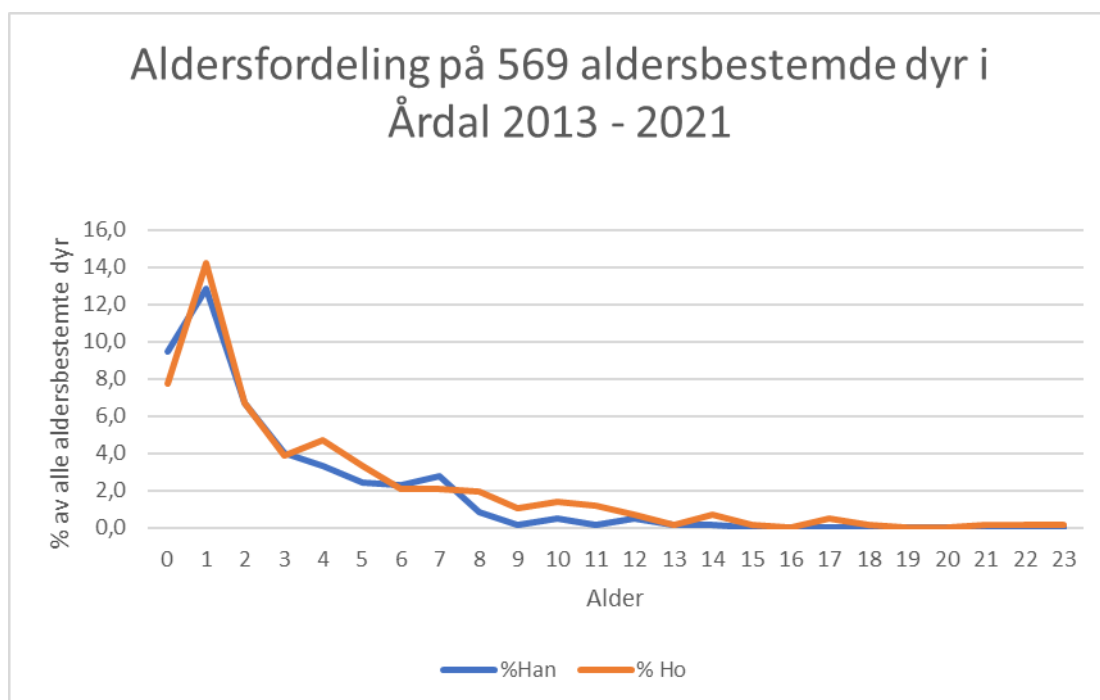
Gjennomsnittsalderen er nok her som dei fleste andre stader på vestlandet for låg i høve å ha ein stabil og god reproduksjon. Dette er godt dokumentert igjennom Overvakingsprogrammet. Som grafen nedanfor viser er det berre eit fåtal av dyra som oppnår å bli «vaksne» (5 år+). Sjølv om dette er tal frå eit anna område i Sogn og Fjordane har avskytingsmønsteret over lang tid mykje godt vore likt over det meste av vestlandet. Så figuren nedanfor er nok mykje truleg representativ for stoda i området her og.

Undersøkingar frå i alt 48 150 dyr felt i Flora, Bremanger og Stryn frå 1991 til 2016 syner at det er låg andel eldre dyr i bestanden i desse områda. Denne undersøkinga representerar ein så stor del av dei felte dyra over så lang tid at det er representativt for stoda i bestandane i regionen. Berre nokre få % av dyra for kvart kjønn opplever å bli over 5 år.

Figur syner alderssamansetting av felte dyr i Bremanger, Gloppen, Flora og Stryn i perioden 1991-2016

Som ein ser er ein større del av dei felte dyra i Årdal i aldersgruppa 4 – 10 år enn det ein finn for region Sogn og Fjordane. Dette tyder at gjennomsnittsalderen her er noko høgare, men datamengda her er lita og dei aldersbestemte dyra utgjør ein liten del av dei totalt 808 felte dyra i perioden. Det er diforvanskeleg utifrå dette å sei at aldersfordelinga her er annleis enn i overvaksingsregionane.

Figur syner alderssamansetting av felte dyr Årdal for åra 2013- 2021

Fig over syner at eldste bukken som er felt er 14 år medan eldste kolle er 23 år. Om ein samanlignar med same talmateriale fram til 2018 kan det sjå ut til at det stadig vert yngre dyr i bestanden. I siste perioden har vi tatt ut større andel ungdyr, det reflekterer også grafen fram til 2021. Med fokus på uttak av ungdyr og kalv vil denne grafen ikkje vere eit spegelbilde på kva alder det er på dei dyra som går att i skogen. Vi har tru på at den avskytinga som er gjort i siste planperiode er alderen på vaksne dyr som går att i skogen etter kvart høgare en på det som er felt.

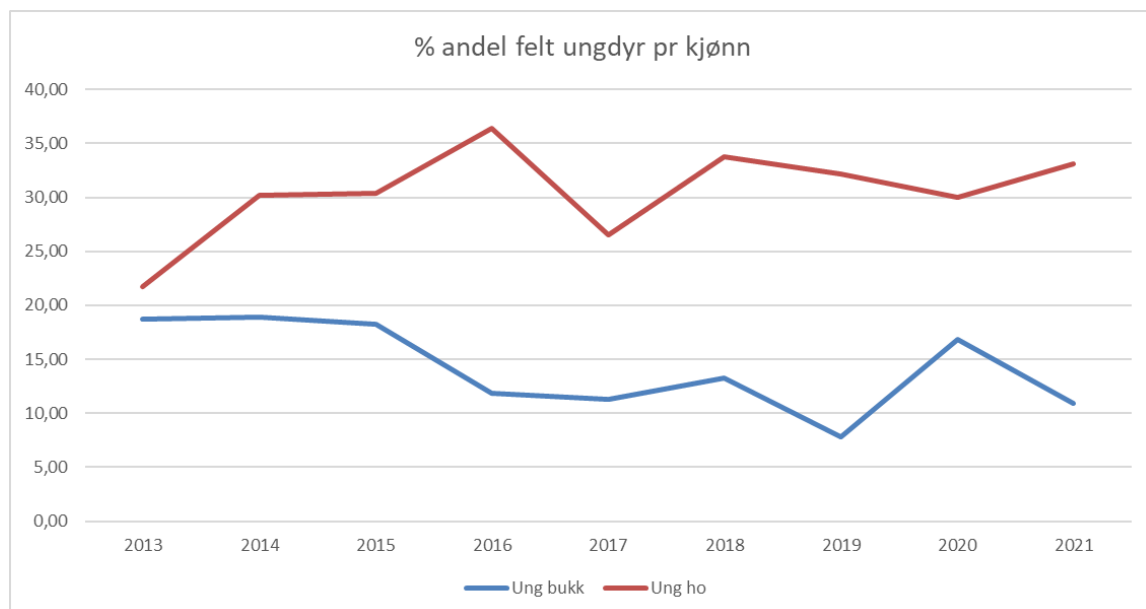
3.11 Tiltak for å endre bestandsstatus:

For å oppnå betra kjønns og aldersstruktur i bestanden må ein redusere tal eldre dyr i jaktuttaket samstundes som ein aukar uttaket av kalv og ungdyr. Dersom ein ikkje aukar uttaket av kalv (særskilt) og ungdyr samstundes som ein reduserer andelen eldre dyr vil ein redusere gjennomsnittsalderen blant dei eldre dyra i bestanden.

Fordelinga på kjønn bør helst vere i balanse eller ha ei overvekt av hodyr nokre år for auke andelen hanndyr blant dei eldre dyra i bestanden.

Andelen kalv i jaktuttaket er i gjennomsnitt for siste 3 års periode over 30% og iht plan. Stor andel kalv er det beste tiltaket ein har for å auke gjennomsnittsalderen hjå dei attlevande dyra i bestanden.

Andelen ungdyr har og vore låg siste åra og bør aukast særskilt for fjorkoller medan det ikkje er ynskjeleg med nokon stor auke i andelen spissbukk i høve å få meir hanndyr i bestanden.

For å ha ein god kjønnsbalansen og få meir vaksne hanndyr i bestanden må ein ha eit kjønnsnøytralt uttak eller helst ei overvekt av hodyr nokre år. Eldre hanndyr utgjorde i plan for 2016-2018 23% i snitt pr år av jaktuttaket, noko som er for høgt både i høve kjønnsbalansen og for gjennomsnittsalderen til hanndyra

i bestanden. Siste planperiode 2019-2021 er dette talet redusert til 15% i snitt pr år. Det er eit tal ein må bestrebe seg på å halde i komande planperiode.

Eldre hodyr har tidligare utgjort ein for stor del av uttaket, andelen er redusert betydeleg i sist planperiode. Dette skal bidra til å få ei meir robust og stabil bestand. Beste tiltaket for å redusere andelen eldre dyr er å auke andelen kalv. Dette er og det tiltaket som raskast gjev auke i gjennomsnittsalderen til dei vaksne dyra i produksjonen. Eldre dyr før fram større og meir robuste kalvar og gjev grunnlag for ein stabil reproduksjon.

1. PLAN FOR 2022-2024 OG MÅLSETTINGAR

Årdal bestandsplanområde søker om godkjenning av ein treårig plan for tidsrommet 2022 - 2024 for forvaltning av hjorten i Årdal kommune.

For at ein skal kunne styre mot ei ynskja utvikling er det naudsynt med konkrete, målbare og tidfesta målsettingar.

Måla skal ta omsyn til offentlege krav og føringar, desse skal ligge til grunn for planarbeidet. Årdal bestandsplanområde ser det som viktig at planen er basert på lokalt forankra målsettingar, ein legg difor til grunn at det kan vere ulike ynskjer mellom medlemmene i bestandsplanplanområdet.

Forskrift om forvaltning av Hjortevilt har krav om at grunneigarane sine bestandsplanar skal ta omsyn til offentlig målsettingar. Årdal kommune har laga eit måldokument for hjorteforvaltninga i kommunen. I kapittel 3. (Mål) Står det følgjande:

"Årdal, Lærdal og Aurland har som mål å ha ein bestand av hjortevilt som er tilpassa naturleg næringstilgang, har god kondisjon og som skal føra til minimal skade på jord, skog og andre samfunnsinteresser. Hjorteviltbestanden skal vere til nytte og glede for grunneigarar, jegerar og ålmenta"

1.1 Hovudmål.

Hovudmålet for denne planperioden er å redusere bestanden noko i høve til sett hjort pr jegertime siste planperiode. Målet er å ligge på eller like under 0,3 hjort pr jegertime og stabilisere det der. Dette skal gjerast innafor berekraftige rammer for landbruket, skogbruket og andre samfunnsinteresser. Ein legg vidare til grunn ei målsetting om ein forutsigbar bestandsutvikling til gode for jaktrettshavarar, næringsverksemd og andre samfunnsinteresser

Målsettinga er ein hjortebestand med stor produksjonsevne ut i fra beitegrunnlaget der gjennomsnittsalderen i bestanden er relativt høg. Dette skal legge grunnlaget for ei stabil og robust bestand som skal gje grunnlag for eit årleg uttak på omlag 250 hjort. Det gir ein fellingsprosent på 85%.

1.2 Delmål:

- Halde på eit godt kjønnsforhold i bestanden. Tilhøva kolle /bukke skal ligge innanfor området 1,2 på sett hjort observasjonar.
- Legge tilrette for eit uttak lokalt i driftsplanområda som tek omsyn til lokale ynskje og behov.
- Legge til rette for betre avgjerslegrunnlag i hjorteforvaltninga. Innlevering av sett hjort skjema skal vere 100%. Dette gjeld også jaktfelt innanfor storvald.
- Sett kalv pr kolle > 0,6
- Merking av dyr for å auka kunnskap om vandring. Samarbeide med andre kommunar for kartlegge vandring.
- Fellingsprosent >75%
- Samarbeid over valdgrensar.
- Auke gjennomsnittsalderen hjå dei vaksne dyra i bestanden
- Auka slaktevekt på kalvar og ungdyr – fylgje opp slaktevektregistreringane for kalv og ungdyr
- Uttak av dei minste dyra i kvar kjønn- og aldersklasse og skjerming av dei store.
- Sett hjort pr jegertime har vore 0,35 siste planperiode. Mål for kommande planperiode er 0,3

Dei 6 driftsplanområda har hatt ulik strategi på korleis hjortestammen skal utviklast i sine respektive driftsplanområder. Førre bestandsplan 2016-2019 hadde derfor fylgjande minsteareal: Vikadalen og Offerdalen 800 da, Eldegard og Seimsdalen 1000 da, Utladalen og Fardalen 1200 da. Høgdegrensa er på 900 m.o.h.

I tråd med MD sitt skriv av 28.02.2019 om halvering av bestanden ift 2016 vart minstearealet for vald tilhøyrande Bestandsplan satt ned 20% i høve til plan for 2016-2019

Vikadalen og Offerdalen frå 800 til 640 da, Eldegard og Seimsdalen frå 1000 da til 800 da, Utladalen og Fardalen frå 1200 da til 960 da. Høgdegrensa er på 900 m.o.h.

For komande planperiode 2022-2024 har bestandsplanområdet bestemt å redusere arealet pr løyve i bestandsplanområdet med ytterligere 10 %

Vikadalen og Offerdalen frå 640 da til 576, Eldegard og Seimsdalen frå 800 da til 720, Utladalen og Fardalen frå 960 da til 864. Høgdegrensa er på 900 m.o.h.

Minstearealet for godkjenning av vald vert ikkje endra.

Dette medfører at ein auka løyver frå 268 til 296 i den nye bestandsplanperioden.

2. HANDLINGSDEL – AVSKYTINGSPLAN

Handlingsdelen i planen skal legge rammene for avskytinga i Årdal Bestandsplanområde, det er likevel grunn til å nemne at det er litt ulike tilhøve knytt til hjortemengd og skadeproblematikk på ulike stadar i kommunen. Planen vil ta høgde for dette, og har fokus på at totalen skal vere rett. Det er valda/medlemene som er den juridiske eininga og som får tildelt løyver etter fordelinga i denne bestandsplanen.

Årdal bestandsplanområde meiner hjortestamma er sunn og frisk. Vi ser og at det dei siste åra er skote meir tilvekst (ungdyr og kalvar) enn ein har gjort før. Dette meiner vi er positivt i høve til å nå målet om mot stabilisering av bestanden totalt i planområdet. Dette er og viktig for å nå målsetting om høg alder på dyr som går att i skogen.

Plan for 2019 – 2021 syner at vi kom i mål med uttak av ungdyr og reduserte uttak av produksjonsdyr. Det er forslag at avskytingsprofilen vert som i førre periode

2.1 Avskytings plan

Årdal bestandsplanområde søker om godkjenning av bestandsplan for treårsperioden 2022 - 2024 med ei årleg kvote på 296 dyr, til saman 888 løyve for heile planperioden. Ei auke frå 800 til 888 frå førre planperiode

Avskytingsmålet for heile planområdet samla er eit årleg uttak på ca 250 hjort dei 3 neste åra.

Jakttutaket for perioden samla skal fordelast slik:

- Maksimum 15 % eldre hanndyr
- Maksimum 10 % spissbukk
- Kalv og ungdyr samla skal utgjere minimum 65 %
- Fordelinga mellom kjønn for alle årsklassar samla skal ha overvekt av hodyr. 60/40 ho og han.

Det vert søkt om godkjenning av bestandsplanen med ei årleg tildeling på 296 fellingsløyver pr år til saman 888 for heile planperioden. Fellingskvoten vert fordelt på valda i samsvar med tabellen nedanfor.

2.2 Fordeling av fellingskvote til valda

Offerdalen	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
1424V0001	Almenningen	5414	576	9,40	9	8	6	6	3	4
1424V0004	Skogli	5160	576	8,96	9	8	6	6	3	4
1424V0005	Fornabu	4751	576	8,25	8	7	5	6	2	4
1424V0006	Indre Offerdal	12727	576	22,10	22	20	15	15	7	10
1424V0027	Ytre Offerdal	13763	576	23,89	24	22	16	17	7	11
	Totalt	41815			72	65	48	50	22	32
Seimsdalen/ Nundalen/Hæreid Vald ID	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
1424V0008	Seimsdalen vest	16070	720	22,32	22	20	15	15	7	10
1424V0009	Seimsdalen aust	8404	720	11,67	12	11	8	8	4	5
1424V0011	Kletta	1843	720	2,56	3	3	2	2	1	1
1424V0012	Nundal Vest	3002	720	4,17	4	4	3	3	1	2
1424V0014	Nundal Aust	3484	720	4,84	5	5	3	3	2	2
1424V0040	Hæreid	7881	720	10,95	11	10	7	8	3	5
1424V0042	Øvstetunskorane	2827	720	3,93	4	4	3	3	1	2
	Totalt	43511		60,43	61	55	40	42	18	27
Vikadalen Vald ID	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
1424V0019	Mjølkeflaten	1144	576	1,99	2	2	1	1	1	1
1424V0020	Natvik	20915	576	36,31	36	32	24	25	11	16
1424V0032	Hovland	8270	576	14,36	14	13	9	10	4	6
	Totalt	30329		53	52	47	34	36	16	23
Utladalen Vald ID	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
1424V0023	Avdalen	3411	864	3,95	4	4	3	3	1	2
1424V0025	Vetti	19194	864	22,22	22	20	15	15	7	10
1424V0026	Hjelle	7191	864	8,32	8	7	5	6	2	4
	Totalt	29796			34	31	22	23	10	15
Eldegarden Vald ID	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
1424V0038	Eldegarden	37376	720	51,91	52	47	34	36	16	23
Fardalen										
1424V0016	Fardalen storvald	21374	864	24,74	25	23	17	17	8	11
Samla for driftsplanområdet	Valdnavn	AREAL (daa)	Minsteareal daa	Utrekna tildeling pr år	Runda til heile dyr pr år	Tildeles i planperioden				
						Kalv han / ho 30%	Eldre ho 22%	Ungdyr Ho 23%	Ungdyr han 10%	Eldre han 15%
	Totalt planomr	204 201			296	266	195	204	89	133

2.3 Overføring av fellingsløyve mellom vald, samjaktavtale.

Det er høve å overføre fellingsløyve mellom valda i bestandsplanområdet jfr §19 i *Forskrift om forvaltning av hjortevilt*.

For Årdal Bestandsplanområde gjeld denne bestemmelsen vald innanfor heile bestandsplanområdet utanom driftsplanområde 4 Utladalen. Utladalen beheld ordningen med at det er høve til å flytte løyver mellom vald innanfor driftsplanområdet.

Dette kan gjerast både ved at valda overfører fellingsløyve gjevne i eit vald til eit anna vald og ved at vald let andre vald få jakte på sin fellingskvote på deira areal. Føremålet med slik overføring er å ha fleksibilitet for å nå måla i bestandsplanen og for å avverge skadepress på landbruksnæring og anna. Det er og høve å overføre ein mindre del av den årlege fellingskvoten frå eit år til eit anna.

Det skal vere skriftleg avtale mellom partane. Avtale ligg som vedlegg i plan

Valda sjølve avtalar og organiserer overføring av fellingsløyve eller fellesjakt.

Valdet er sjølve ansvarleg å få samtykke av alle jaktrettshavarar innanfor eige vald.

Felte dyr ved fellesjakt/overføring av fellingsløyve skal rapporterast frå dei valda dei er tildelt.

5.4 Fordeling av kvoten

Det enkelte vald får tildelt heil kvoten for heile planperioden

Tiltak for å halde på høgt uttak av kalv;

- Det vert føreslege å vidareføre ordninga med ikkje ha fellingsavgift på kalv som i førre periode
- Det enkelte vald kan lage sine egne reglar for å auke uttaket av kalv

2.4 Innsamling av kjeve til fluor og CWD prøvar

Det skal i planperioden samlast inn kjevar og vekt på felte dyr til måling av fluor, vekt og kondisjon. Veterinærinstituttet er ansvarlege for prosjektet og kostnadane vert dekkja av Hydro Aluminium.

Det er tidligare samla inn kjevar 1996-1998 ifm fluorregistrering i regi av Hydro Aluminium. I 2013 hadde vi innsamling i eigen regi, der aldersbestemming var hovudårsak til innsamling. Det vart også på denne undersøkinga gjort registreringar av fluor.

I førre planperiode vart 80% av kjevane frå felte dyr samla inn for aldersbestemming og test for fluorskade. Over 90% av felte dyr vart det tatt

CWD prøvar av i Årdal kommune. Alle CWD prøvar var negative. Når det gjeld fluorskade på hjort så ser ein at det framleis er eit problem med fluorskade på hjort.

Endringar i oppheng av kjevar har gjort tilhøva betre for dei som handterar kjevane i ettertid. Ei ordning vi ynskjer å fortsette med

Vi har god dialog med Hydro og ser på å få til eit merkeprosjekt for å avklare kvar hjorten er når den vert eksponert for fluor.

Prosjektet kan og bidra til å sjå noko av trekkmonsteret til hjorten i området og gjerne vere grunnlag for ny diskusjon om kvar yttergrensene for bestandsplan skal gå.

Fokuset på CWD har ført til auka uttak av hjort i grenseområda mot Nordfjella. Det er innsamla prøvar frå om lag alle felte dyr i Årdal sidan 2015. Avgjersle frå Mattilsynet og Miljødirektoratet kan påverke kva uttak som skal gjerast i planperioden.

Det er registrert ein del fluorskade på hjort ifm kjeveinnsamlingen. Det vert årleg analysert fluorskade som vert utført av Vetrinærinstituttet, rapport for dette ligg ute offentleg.

Me oppfordrar dei vald som er tett opp mot Årdal Metallverk å ta ut dyr i nærområdet.

5.6 Jakttider

Jakttida for hjort og elg er utvida i Årdal kommune. Jakta startar 15 august og varar ut januar med opphald i julehøgtida.

Som CWD tiltak forventar vi at det forsett i kommande planperiode.

Det er stilt nokre etiske spørsmål knytta til jakta i januar spesielt ved uttak av koller som kan bære kalv. Januarjakt er tiltenkt å kunne målrette uttaket på innmark dersom ein ser einskilde morlause kalvar. Ein har også her ein mulighet å målrette "skadehjort", eller hjort som ein opplever er til fare for trafikken.

Den tidlege jakta i august/ september er det stor sjanse for at kollene forlét kalven sin for å reise på beite. Om jakt skal utøvast på denne tida, så bør ein her praktisere å ta ut andre dyr enn koller.

5.7 Kompetanseheving

Kvart år før jaktstart skal det haldast jegermøte der status og forvaltning er tema. Dette for å formidle status etter fjorårets jakt og kva som er viktig ved årets jakt for å klare målsettinga i bestandsplan. Hjortesenteret på Svanøy vert brukt som fagleg bistand ifm utarbeiding av plan og spørsmål knytta til forvaltning. Representantar for styret vert oppmoda til å delta i møter og seminar som omhandlar hjorteviltforvaltning.

5.8 Samarbeid utanfor bestandsplanområde

Det skal vere årleg kontakt med Luster og Lærdal om utvikinga i bestanden for desse områda. Resultatet frå desse møta kan vere med å påverke samarbeidet om forvaltninga over bestandsplangrensene

6 ELG, BESTANDSPLAN

Foto: M. Rønningen

6.1 Målsetting

For å få ein betre forvaltning av elg i Årdal kommune vart denne planen for elg inkludert i «Bestandsplan for hjortevilt Årdal Kommune» i førre bestandsplan.

Vi har som mål å leggja til rette for ein høgare elgstamme i kommunen. På sikt må vi ha som mål å auka stammen slik at ein kan få til eit høgre årleg felling av elg.

Delmål, dei komande 3 år 2022-2023-2024

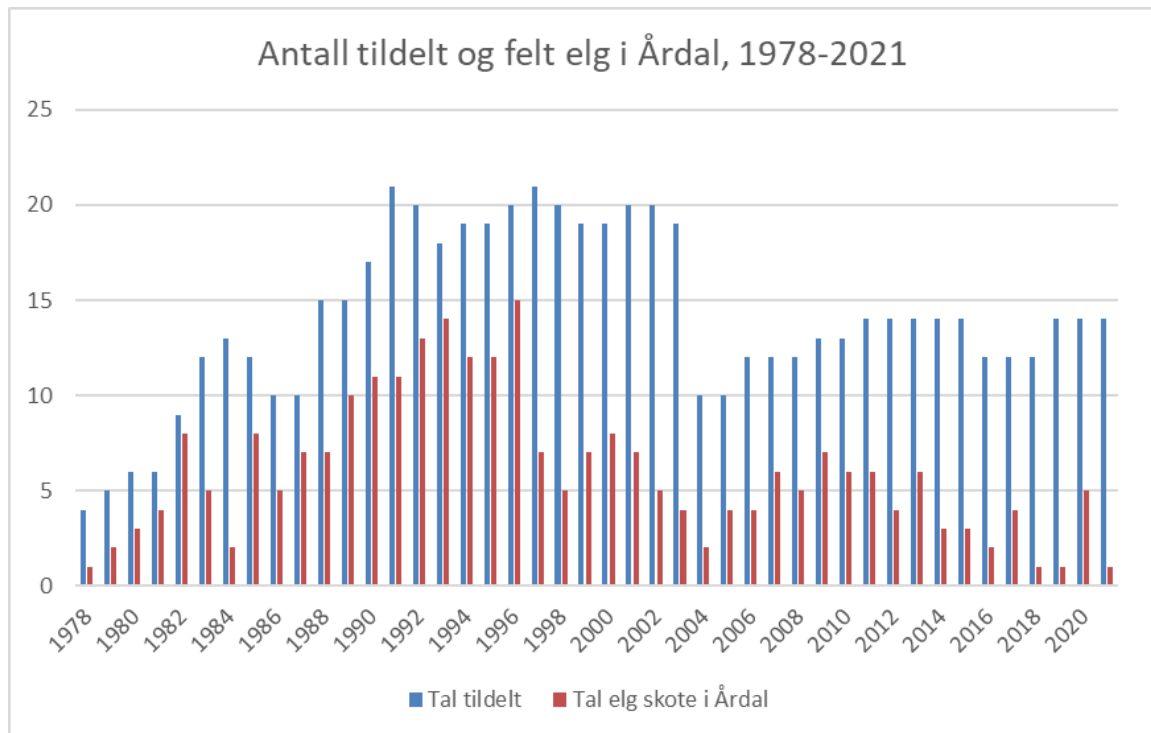
- Unngå uttak av produksjonsdyr
- Samtlege elgvald skal rapportera på Sett elg skjema i portalen fom 2022
- Sett ku pr okse > 1,5
- Sett kalv pr hodyr > 0,7

6.2 Elg og hjort i samme terreng

Årdal bestandsplanområde for hjortevilt ser ikkje nokon konflikt i å ha jaktbar elg-stamme i eit område der hjort er de dominerande hjortevilt-arten. Det er i mange områder ellers i landet etablert jaktbare og gode bestandar av både elg og hjort. Dette vart det skrevi ein del om i forrige bestandsplan (2019-2021).

6.3 Statistikk/fakta elgbestanden som vi skal forvalta

Nedafor er ein oversikt av tildelte og felte elg i perioden 1978 -2021. Denne viser ein nedadgående trend på felt elg i Årdal.

Figur 1 Antall tildelte og felt elg i perioden 1978-2021, Årdal kommune.

Det har i mange år vore jakta elg i kommunen. Frå 2019 kom Fardalen med som elgvald. Antall vald auka frå dette til 8 elgvald. Areal som ligg til grunn for desse vada er ikkje oppdatert etter kart-digitaliseringen (med unnateke av valdet Eldegard). Me forventar at areal blir noko justert når areal blir revidert.

Dei siste åra har det blitt fordelt 30 % kalv – 35 % eldre okse og 35 % eldre ku. Den store andelen av produksjonsdyr er ikkje i samsvar med eit mål om å auka stammen.

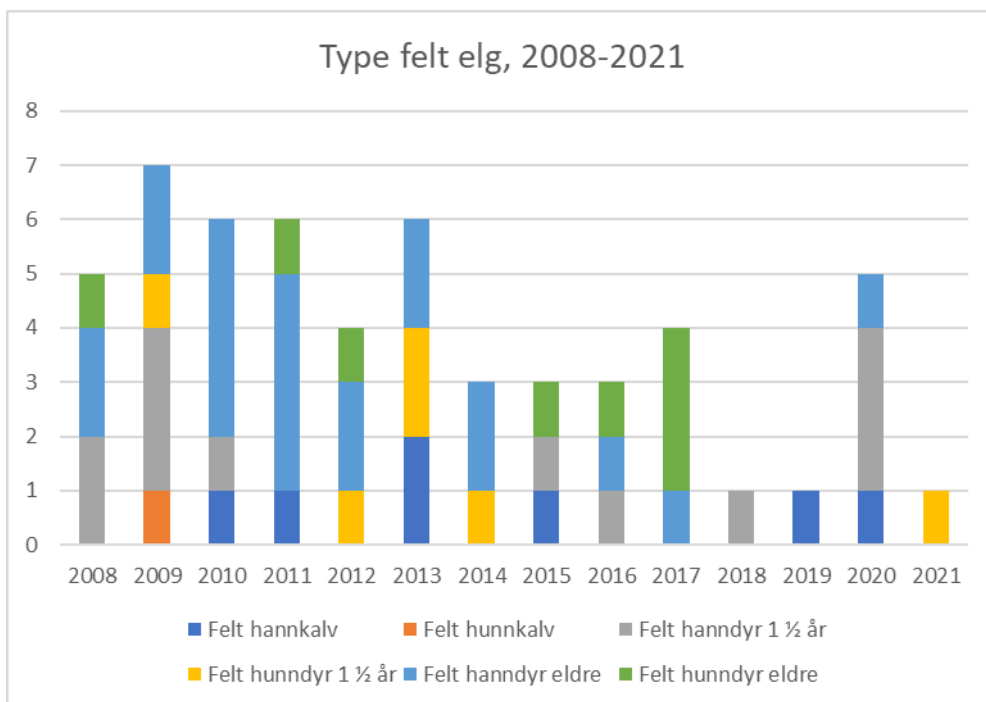
Tabell 1 Elgvald i Årdal kommune og tal løyver med fordeling 2019-2020-2021.

Løyvetildeling elg Årdal

K=kalv 50%
O=okse ≥ 1,5 år 25%
H=hodyr ≥ 1,5 år 25%

Vald	Areal 2021	Tal løyve 2021	Minste- areal daa	Tal løyve runda ned til heile dyr	2019			2020			2021		
					K	H	O	K	H	O	K	H	O
4643V0031 Seimsdal Vest	16070	1,607	10000	1	1			1				1	
4643V0033 Ytre Offerdalen	13763	1,3763	10000	1	1				1		1		
4643V0035 Indre Offerdalen	12727	1,2727	10000	1	1			1					1
4643V0036 01-004 Ofredalen	17500	1,75	10000	1			1	1			1		
4643V0037 04-018 Utladalen	32900	3,29	10000	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4643V0038 Eldegarden	37376	3,7376	10000	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4643V0039 Natvik	20915	2,0915	10000	2	1	1		1		1	2		
4643V0043 Fardalen	21764	2,1764	10000	2	1	1		1		1	1	1	
SUM				14	7	4	3	7	3	4	7	4	3
Prosent					50	29	21	50	21	29	50	29	21

I perioden 2019-2021 vart alle valda oppfordra til ikkje å skyta produksjonsdyr. Ser me nærmare på perioden 2008 til 2021 kan dette oppsummerast i dei 2 figurane nedanfor:

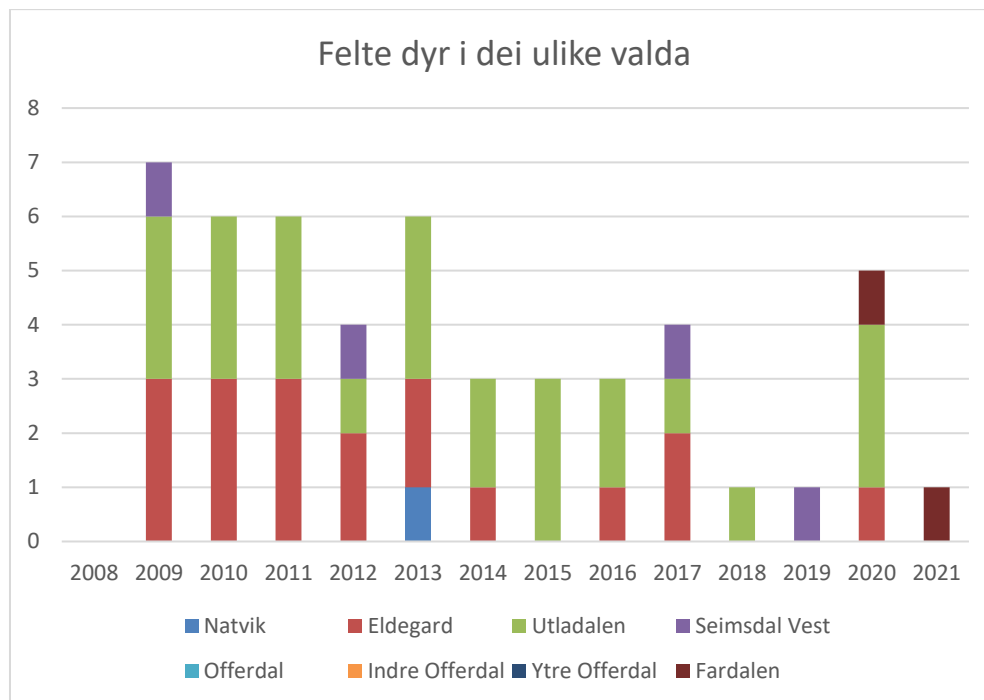

Figur 2 Antall felte dyr og type dyr 2008-2021, Årdal kommune

Det er felt relativt mange produksjonsdyr, 2015-2016 og 2017. I siste 3-års perioden vart det kun felt 1 produksjonsdyr (2020).

Det er valda Eldegard og Utladalen som historisk har peikar seg ut å være dei valda det blir felt flest elg i, men siste 3 årsperiode er det også felt 2 dyr i Fardalen. Seimsdalen vest har 1 felt dyr i siste 3 års perioden.

Det er i valda Utladalen og eldegarden dei fleste observasjonane er gjort under jakta (NB på langt nær alle valda legg inn data for elg i sett og skutt!!!!). Vinterstid blir det også observert noko elg i desse områda.

Figur 3 Felte dyr i dei ulike valda 2008 – 2021, Årdal kommune

Totalt sett er tal elgar felt i Årdal kommune låg. Men i dei områda som det blir jakta etter elg er elgjakta sett på som attraktiv og verdifull. Elg stammen blir sett på som veldig attraktiv å ha i området.

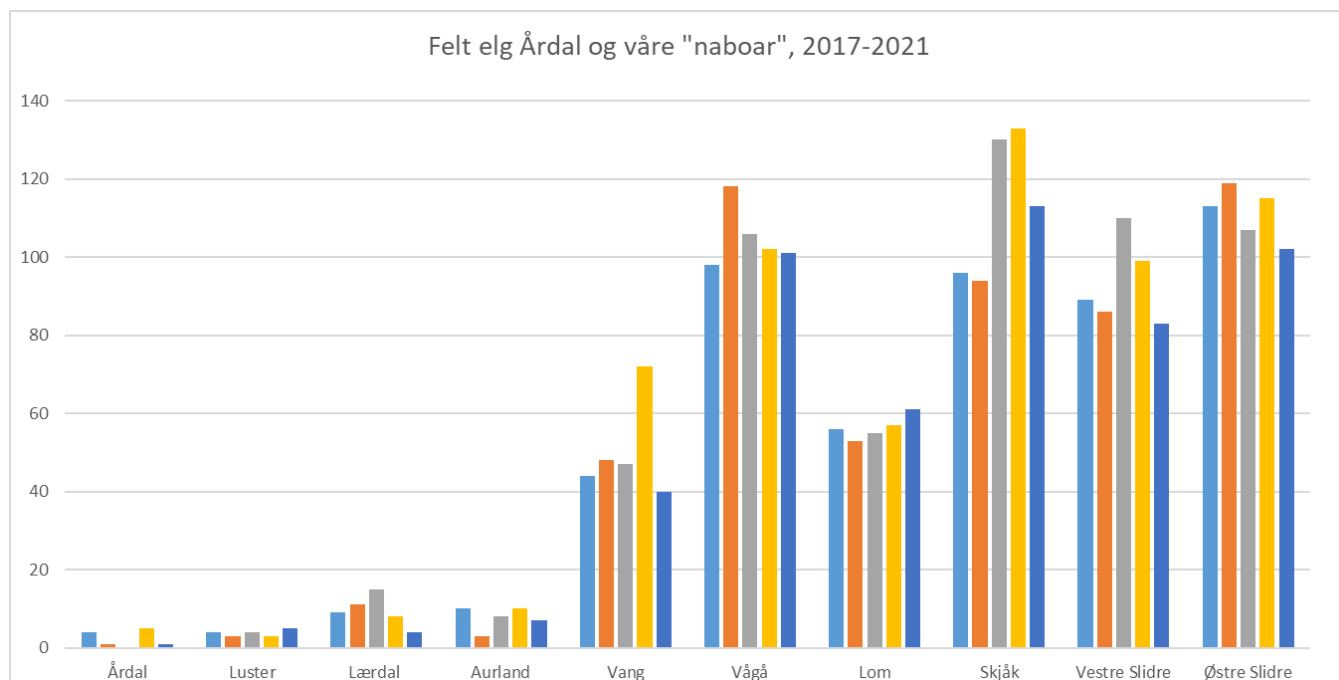
Dersom vi går tilbake til perioden før år 2000 var det gjemlig felling av elg i Natvik her er det markant reduksjon i observasjonar.

Kan også nevna at våre naboar i Luster (Vald «Utladalen») også observerar elg vinterstid omkring Vormeli/Skogadalen. Dei har også ferre elgobservasjonar i valdet siste åra. I planen for hjortevilt i Luster kommune (for 2021-2024) har dei sagt følgande mhp avskyting elg: «Førekomsten av elg har halde seg stabilt låg i lang tid, og fellingskvotane er i dag omlag 8 dyr i Luster kommune. For å optimalisera rekrutteringa ynskjer jaktrettshavarane at det hovudsakleg skal skytast elgoksar».

Våre naboar i Lærdal har auka fellingsløva drastisk i 2018 (frå 27 i 2016-2017) til 60 – truleg som følge av CVD aksjon og eit ønske om auka avskyting.

Elgstammen i Årdal er ansett å vera svært avhengig av kva som skjer i våre nabo kommunar i aust og nord. Sett i forhold til nokre av desse kommunane har vi ein liten elgstamme.

Data henta ut frå hjorteviltregisteret

Figur 4 Øverst Årdal kommune med sine nabokommunar. Nederst antall felte elg, 2017-2021, i nokre av kommunane (henta frå hjorteviltregisteret)

Det er ikkje rapportert om beiteskadar frå elg i kommunen siste åra. Men i Offerdalen og Seimsdalen er det dyrka ein god del furu etter stormen 2011, Dagmar. Grunneigarane ønsker ikkje beiting av elg i desse felta.

Tabell 2 Sett elg, henta ut frå Hjorteviltregisteret, Årdal kommune 2008 - 2021.

Jaktår	Okse	Ku uten kalv	Ku med en kalv	Ku med to kalver	Kalv sett alene	Sum kalver	Ukjent	Sum sette elg	Antall jegerdager	Antall jaktfelt
2008									0	0
2009	13	8	3	4	0	11	9	48	113	1
2010	17	7	2	1	0	4	10	41	83	1
2011									0	0
2012									0	0
2013	7	0	3	0	2	5	3	18	30	1
2014	8	0	1	2	0	5	4	20	39	3
2015	3	3	3	1	0	5	3	18	52	3
2016	3	0	3	0	0	3	2	11	27	1
2017	2	4	0	0	0	0	2	8	19	4
2018	0	1	0	0	0	0	0	1	77	2
2019	4	0	2	0	0	2	3	11	62	5
2020	11	3	7	0	0	7	1	29	34	4
2021	13	6	10	0	0	10	8	47	82	3

Tabell 3 Sett ku pr okse, henta ut frå Hjorteviltregisteret - (Måltall > 1,5)

Jaktår	Sett ku per okse	Antall jegerdager	Antall jakt
2019	0,5	62	5
2020	0,91	34	4
2021	1,23	82	3
Snitt	0,88		

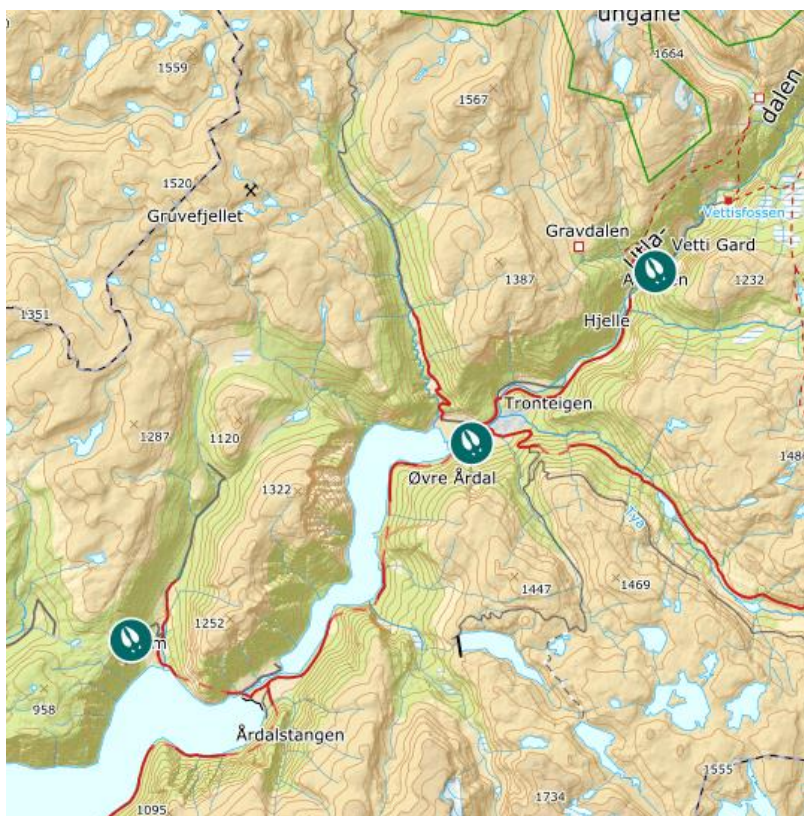
Tabell 4 Sett kalv pr ku, henta ut frå Hjorteviltregisteret - (Måltall 2019-2021 > 0,7)

Jaktår	Sett kalv per ku	Antall jegerdager	Antall jakt
2019	1	62	5
2020	0,7	34	4
2021	0,63	82	3
Snitt	0,78		

Rapportering av sett elg er fortsatt mangelfull og lite egna som eit verktøy i forvaltningen. Her må vi skjerpa oss! Vi anser «Sett elg» som eit viktig verktøy i den vidare oppfølging og utvikling av planarbeid for elg. Som eksempel så ser ein at i 2018 er det sett 1 ku utan kalv og felt ein ung okse.

Innsamling av kjevar og CVD prøvetaking vil følge samme reglar som for hjort.

6.4 Fallvilt av elg

Figur 4 Fallvilt Elg i Årdal, registrert i Hjorteviltregisteret i perioden 2013 – 2021

Tabell 5 Kvar i kommunen dei ulike fallvilt registreringane er (ingen registreringar etter 2017)

Dato	Kommune	Stedfesting	Art	Kjønn	Alder	Årsak	Utfall
18.12.2017	4643 Årdal	Seim	Elg	Hann	Voksant dyr	Andre årsaker	Dødt på stedet
09.04.2016	4643 Årdal	Vettisvegen	Elg	Ukjent	Ukjent	Andre årsaker	Dødt på stedet
17.03.2015	4643 Årdal	Øvre Årdal	Elg	Hann	Kalv/årsunge	Andre årsaker	Dødt på stedet

6.5 Forslag til avskytingsmodell på elg i Årdal kommune

Forslag i denne bestandsplanperioden (2022-2024):

50 % kalv

50 % 1,5 år (oppfordrar jegerane å fella 1,5 år okse heller enn 1,5 år ku)

Føresler å behalda minsteareal på 10000 da pr løyve. Teljande areal er som for hjort : under 900 m.o.h.

7 RÅDYR, BESTANDSPPLAN

Årdal bestandsplanområde for hjortevilt har sendt søknad om åpning av jakt på rådyr i kommunen. Retningslinjene for viltforvaltning i Årdal kommune legg opp til at rådyr forvaltningen skal legges opp til høsting av overskuddet i en bærekraftig bestand.

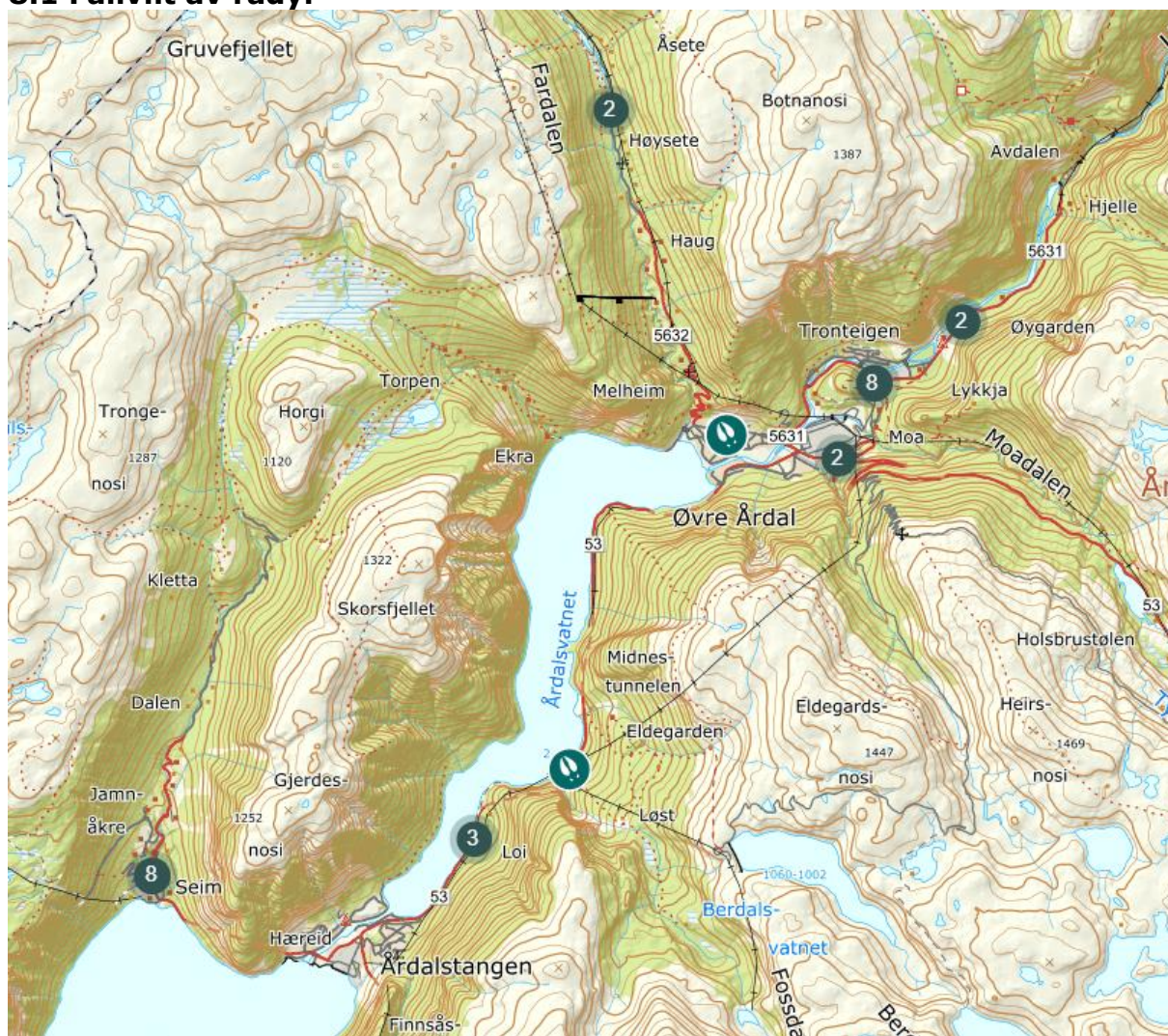
Tilbakemeldingar i mange år om auka bestand av rådyr har gjort at Årdal bestandsplanområde for hjortevilt har bede kommunen opne for jakt på arten.

Jakt er den viktigaste bestandsregulerande faktor og vil såleis vere det som er naudsynt for å kunne regulere bestanden iht ønska mål.

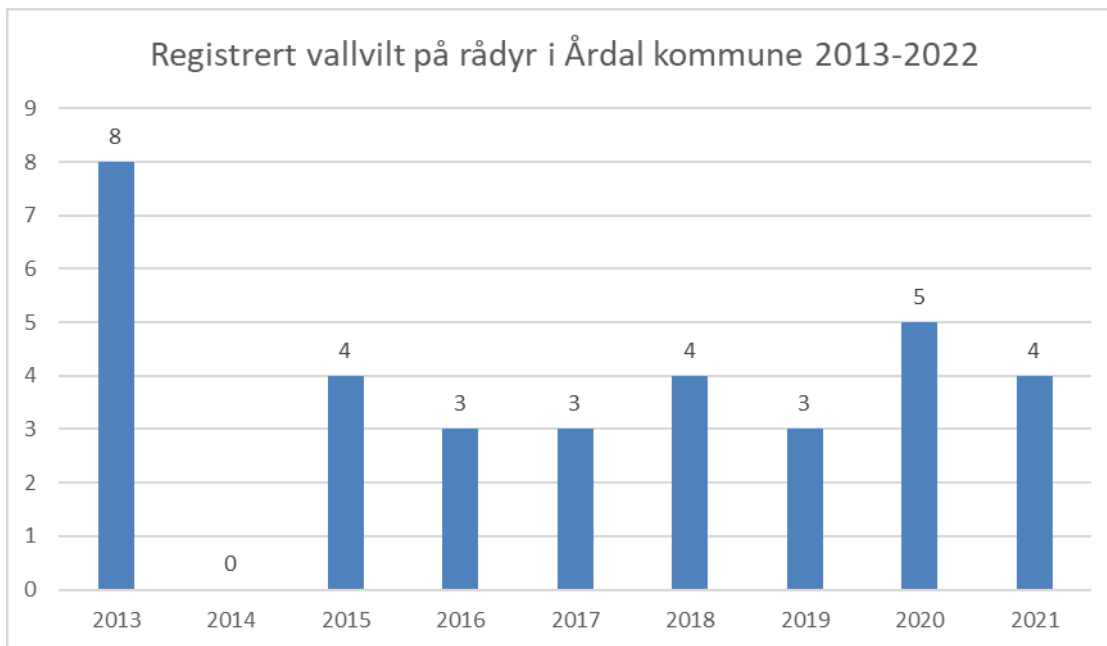
Rådyrene brukar også aktivt bustadområder og dette kan skape konfliktrar i form av beiting på blomster og prydbusker og på kirkegårdar. Rådyret beiter blåbær -og røsslyng sen høst og vinterstid på samme måte som elg og hjort og har derfor en viss beiteoverlapp på desse artane. Rådyr beitar også kvist på vinteren når det er snø, spesielt eik.

I Norge er det opp til hvar kommune om det er tillatt med alminnelig rådyrjakt. Den regelbundne rådyrjakta går føre seg mellom 25. september og 23. desember hvert år. Voksen bukkejakt starter likevel allereie 10. august. Under bukkejakta er det ikkje tillatt å bruke hund, og rifle er i denne perioden eineste lovlege jaktvåpen

8.1 Fallvilt av rådyr

Kart syner fallvilt for rådyr i perioden 2013-2021

Dagens bestandssituasjon:

- Det er ikkje registrert rådyr i Vikadalen og Offerdalane
- Periodevise svingninger i forhold til snømengder og rovdyr
- Det er registrert auk e i bestanden i dei områder det vart opna for jakt.

Ønsket situasjon:

- Ein stabil og sunn rådyrbestand.
- Akseptable trafikkproblemer
- Minimale skader på villahager, jord- og skogbruk og kirkegårder
- Fortsette forsiktig uttak i planperiode for å få betre oversyn over bestanden
- Minstemål 3750 da

Hovedmål:

Bærekraftig forvaltning av Rådyrstammen i Årdal kommune

Delmål:

- Avskyting i henhold til bestandsstørrelsen.
- Rådyrbestanden skal ha en variert og god kjønns og aldersstruktur.
- Dei ulike vald skal forsøke å ha et uttak på 30 % bukk, 20 % geit og 50 % killing av det totale jaktuttaket.
- Opparbeide gode tellings og avskytingstabeller til bruk i forvaltningen i neste planperiode

Det er 204201 da godkjent areal til hjortevilt i Årdal kommune. Det er godkjent areal for 118002 da til rådyr i kommunen. Med forslag om å endre minsteareal frå 7500 til 3750 da vil det utgjere ei auke i tildeling frå 16 – 32 løyver for heile kommunen. Det kan tilkomme nokon fleire vald når rådyra spreier seg over eit større område av kommunen.

Rådyr jakt har til no vore ei bijakt til hjortejakta og såleis ikkje jakta spesifikt på. Forventa fellingsprosent på 70%

Forslag om endring av minsteareal fremmes innen 15. januar. En eventuell forskriftsendring fastsettes av kommunen innen 15. mars.

Forslag til endring av minsteareal vert fremma Årdal kommune frå jaktseasonen 2023. Skal det ha effekt på tildelingen må minstearealet ned til 4500 da.

For 2022 foreslåes det å bruke 50% regelen på godkjente vald slik at areal pr tildelt rådyr vert 3750 da.

Jakttida for rådyr er delt:

- Vaksen rådyrbukk: 10. august-23. desember
- Anna rådyr: 25. september-23. desember

VEDLEGG OG REFERANSAR

Referansar

- [Forskrift om minsteareal for hjort, elg og rådyr i Årdal kommune. FOR-2019-06-20-887](#)
- [Nasjonale mål for forvaltning av hjortevilt, definerte i DN-rapport 8-2009, Strategi for forvaltning av hjortevilt](#)
- [Viltlova](#)
- [Naturmangfaldslova](#)
- [Forskrift om forvaltning av hjortevilt- med kommentarar](#)

Vedlegg

- Samjaktavtale

VEDLEGG:

Bestandsplanområde for hjortevilt i Årdal kommune

Samjaktavtale

Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 19 opnar for samjakt mellom vald i same bestandsplanområde. Det er KUN dei valda som har levert innmeldingserklæring og som er godkjende medlemmar av bestandsplanområdet som har moglegheit til samjakt mellom vald. Flytte/ overføre løyve mellom vald innanfor bestandsplanområdet kan berre skje dersom jaktrettshavarar er samde i dette.

Kopi av samjaktavtala skal sendast til leiar i bestandsplanområdet. Dokumentet skal medbringast under jaktutøvinga. Styret skal få melding viss det fellast dyr som følgje av samjakt mellom vald. Då vert det mogleg å vurdere effekten av samjakt i ettertid.

Det er det valdet som har fått tildelt aktuelle fellingsløyve frå kommunen som skal rapportera fellingsresultat og som vert fakturert for fellingsavgift. Sett hjort registrering skal skje på det valdet det er blitt jakta på.

Vald nr _____

Vald nr _____

-sign valdansvarleg-

-sign valdansvarleg-

Samjaksavtala gjeld i følgjande periode:

Særskilde vilkår (korleis løyve, kor kan løyva nyttast m.m.):

Årdal 27.04.2022